

#314 • MARS 2024 • ÅRGÅNG 29 • PRIS: 80 KRONOR • SÄLJAREN ERHÅLLER HÄLFTEN

SITUATION

S T L M

Med föreställningen "Make me an instrument" på Orienteatern vill Frida Hyvönen utforska vad det blir för typ av scenkonst av hennes konstnärliga vision, om det inte finns ett färdigskrivet manus.

GATUPLANET SID 38 →

Hemlösheten
i Stockholm
kartlagd

Ernst De Geer

LÅNGFILMSDEBUT MED *HYPNOSEN*

Vajer och korg

ÅKA UPP OCH NER MED HISS I STAN

Bodil Sjöström

SKRIVIT BOK OM AIDS PÅ ÅTTIOTALET

FRIDA
HYVÖNEN

SBAB!

Du har precis
investerat med
god avkastning*

*Förutom fantastisk läsning bidrar du till att förbättra ekonomin för några av de 33 000 människor som lever i hemlöshet i Sverige idag. Det gör vi med.

INNEHÅLL

#314
Mars 2024

8. Kvinnlig jazz 8 mars

Kompositörer från Iran och Afghanistan hyllas på Fasching.

14. Ernst De Geer

Debutfilmen *Hypnos* undersöker sekundär skam.

20. Frida Hyvönen

Med "Make me an instrument" ställer hon sitt konstnärskap till förfogande på Orionteatern.

38. Gatuplanet

Socialstyrelsen senaste kartläggning av hemlösheten i landet klar. Så här ser det ut i Stockholm.

44. Bok om aidskrisen

I *Där kärlek sker* använder Bodil Sjöström både sina och andras minnen från 80-talets Stockholm.

ALLTID I SITUATION STHLM

6. Min Plats

11. Situation Waldersten

17. Krönika

47. Korsord

48. Dätid Sthlm

32. Upp och ner i stan

På grund av att det är så länge sedan Sverige var i krig har vi Europas äldsta fungerande hissar. De går högt upp och djupt ner. Somliga luktar piss. Andra fungerar inte alls.

Du är inte ensam i sorgen

Det finns ett liv efter döden – också för de som blir kvar. I kyrkan finns plats för sorg och stöd för dig som lever vidare. Många gånger kan det kännas värdefullt att dela sorgen med någon som lyssnar och förstår. Det kan vara i en sorgegrupp eller i ett enskilt samtal med en präst eller diakon. I kyrkan finns stöd som hjälper dig att leva vidare.

Välkommen till din församling.
Där finns hjälp och stöd för dig som sörjer.

[SVENSKAKYRKAN.SE/SORG](https://svenskakyrkan.se/sorg)

Svenska kyrkan

ULF STOLT, CHEFREDAKTÖR

Kartläggning, hissar och en flisa i ögat

Medan jag väntade på att Frida Hyvönen skulle fotograferas färdigt så gick jag runt lite inne på Orionteatern. Senast jag var där var när Thåström spelade ett sjokkonserter för två år sedan. Då var det barer i lokalen och ett merchbord och skumt belyst och folk stod på övre etaget och hängde över relingen och kikade ner mot scenen mot bortre väggen.

Nu är det stora scenrummet upplyst, öde och tyst, dagen har inte riktigt tagit sig in i den gamla fabrikslokalen och den ruffa och karga arkitekturen med cement och tegel och rördragningar som hänger utmed väggarna och elskåp och sladdar och stålbalkar och golvplankor gör att platsen liksom bugar sig in i en annan tid.

Ovanför en dörr sitter en gammal emaljskylt. Jag läser på den och inser att det var ett lite annat virke i människor förr, vad annat kan ha föranlett följande varningstext från Föreningen för Arbetareskydd, Stockholm: "Om en flisa el. dyl. skadar ögat, bör den ej avlägsnas med hjälp av orena föremål såsom tändstickor, nålar, näsdukssnibbar eller dylikt".

DEN LÅNGA TIDEN av fred i Sverige har gjort att Stockholm har Europas äldsta bestånd av fungerande hissar. Med vajer och korg tar man sig högt upp i husen och långt ner under marken. Men upp på Söder med Katarinahissen gick det inte att åka.

Ernst De Geer långfilmsdebuterar med *Hypnosen*, en mörk humoristisk berättelse om vad som sker när någon börjar bete sig utanför normen. Och den sekundära skam som det faller på personerna runt omkring att tvingas hantera.

När aids kom till Sverige på åttiotalet arbetade Bodil Sjöström på telefonjouren på Noaks Ark. Nu kommer hennes bok *Där kärlek sker* om sina, och andras, minnen från den tiden.

– Det var ett helvete. Men det fanns godhet.

Bromander tog sig från Mariehamn till Stockholm på tre ackord. 8 mars är det kvinnlig jazzfestival på Fasching med fokus på kvinnliga kompositörer från Iran och Afghanistan.

Och Socialstyrelsen kartläggning av hemlösheten i Sverige och Stockholm har presenterats.

FAKTA HEMLÖSHET

27 383 personer lever i hemlöshet i Sverige, enligt Socialstyrelsens definition av hemlöshet.

Där ingår personer i akut hemlöshet, personer som saknar boende efter institutionsvistelse, personer som bor i långsiktiga bostadslösningar via Socialtjänsten och personer som bor kortsiktigt hos familj, släkt eller andra privatpersoner.

6 605

hemlösa personer vistas i Stockholm enligt den senaste mätningen och av dessa lever 1 261 i akut hemlöshet.

Mätningen gjordes under en vecka i april 2023 och enligt Socialstyrelsen ska antalet ses som ett absolut minimum.

OM SITUATION STHLM

Sedan 1995 säljs *Situation Sthlm* av hemlösa människor i Stockholm och Mälardalen.

Konceptet med gatutidningsförsäljning har visat sig vara en framgångsrik metod att arbeta med hemlösa människor på, eftersom det ger tidnings-säljaren en möjlighet att tjäna egna pengar genom att arbeta, samtidigt som tidningen – i sig – fungerar som en kanal för påverkan, opinionsbildning och debatt kring frågor som rör de hemlösa säljarnas situation.

Situation Sthlms sociala verksamhet med arbete och sysselsättning, individuellt stöd och motiverande samtal, skriparverkstad och möjlighet att ha sin post hit, café, tillgång till datorer, telefon och juridisk rådgivning, fyller en mycket viktig funktion för de hemlösa människor som tar del av verksamheten.

Över 90 procent av *Situation Sthlms* säljare upplever en positivt förändrad livssituation sedan de började sälja *Situation Sthlm*.

Omslag:
Anneli Hildonen

INSTAGRAM
@situationsthlm

FACEBOOK
Situation Sthlm

X
@SituationSthlm1

SITUATION STHLM REDAKTIONEN **Chefredaktör och ansvarig utgivare** Ulf Stolt, ulf@situationsthlm.se, 08-545 953 90
Reporter Maria Hagström, maria@situationsthlm.se **Art Director** Johan Olsson **Fotografer och illustratörer** Anneli Hildonen, Magnus Sandberg, Jesper Waldersten. För osignerat material svarar redaktionen. Redaktionen ansvarar ej för insänt icke beställt material. **Hemsida** www.situationsthlm.se **E-post** red@situationsthlm.se **Räckvidd** 114 000 läsare (Orvesto konsument 2023:2)
Upplaga 15 900 ex/mån (TS helår 2023) ISSN: 1400 - 4437 **LEDNING OCH ADMINISTRATION VD** Pia Stolt, pia@situationsthlm.se, 08-545 953 87 **Adress** Torkel Knutssonsgatan 37, 118 49 Stockholm **Tel** 08 -545 953 81 **Organisationsnummer** 55 66 49-1071 **Bankgiro** 5774 -9327 **SOCIAL VERKSAMHET Verksamhetschef, sociala verksamheten** Jenny Lindroth, jenny@situationsthlm.se, 08-545 953 88 **Samordnare** Ingemari Olofsson, ingemari@situationsthlm.se, 08-545 953 81, Jonas Svensson, jonas@situationsthlm.se, 08-545 953 81 **Telefonnummer distribution** 08-545 953 81 **Öppettider** Måndag till fredag kl. 8 –15.15, lördagar 10-14.15. **Organisationsnummer** 80 2411-14 97 **Bankgiro** 5357- 3259 **Gåvokonto** Bg 431-2252 **ANNONSERING & PRENUMERATION** Herman Sundgren, herman@situationsthlm.se, 08-545 953 94, Axel Schéle, axel.schele@mediakraft.se, 070-727 41 09 **Privatprenumerat** 11 nummer kostar 880 kronor **E-post** situationsthlm@flowinfo.se **Tryck** V-TAB Vimmerby 2020 **Miljö** Plasten runt tidningarna är en PE-folie. Den är återvinningsbar och lämnas i containern för plast vid återvinningsstationerna.

MIN PLATS

En tidningssäljare berättar om sin favoritplats i stan

”Jag har gjort Sturebadet”

Sofiane Sannouda säljer tidningar vid Mariatorgets tunnelbana. För honom har Södermalm alltid varit som ”en magnet”.

Jag är född på Södersjukhuset och har gått på Åsö. Då spelade jag biljard vid Zinkensdamm och Skanstull. Jag känner mig hemma på Söder, jag dras hit. Jag har bott i Aspudden, Hagsätra, Rinkeby, men Söder är som en magnet. Jag gillar folket och byggnaderna.

Utanför Mariatorgets tunnelbana säljer jag tidningar – det håller mig sysselsatt. Jag har börjat på Maria för att ta mig ur missbruk. Många kompisar kommer förbi här. De förstår mig, vi har gått igenom ungefär samma problem. Vi har mycket sorg, har använt droger och har kanske haft en svår uppväxt, men vi har tagit oss ut. De flesta mår bättre. Jag själv vägde knappt 60 kilo när jag började sälja Situation Sthlm, nu väger jag 80-81 kg. Mitt mål är att kunna söka jobb igen.

Jag jobbade i över 20 år med plattsättning med marmor, mosaik och natursten. Jag har faktiskt gjort Sturebadet – mosaiken i spa, bastu, kupolen, allting. På Nobis hotell på Östermalm har jag gjort 50 badrum i marmor från Carrara. Jag har levt i Italien och Frankrike och det var där jag lärde mig. Det blev en passion.

Jag har också bott tio år i Tunisien. Farsan kom därifrån. Min mor var från Sverige. Det är hennes födelsedag på Alla hjärtans dag, men hon är tyvärr borta. Kärlek är viktigt. Kärleken i familjen, i folket, i allt.

TEXT **MARIA HAGSTRÖM**
FOTO: **ANNELI HILDONEN**

20-24

grader är Folkhälsomyndighetens rekommendation för temperaturen i en lägenhet. Man mäter temperaturen mitt i rummet, en meter över golvet.

Alkohol en riskfaktor för psykisk ohälsa

HÄLSA Alkohol ökar risken för ångest, depression och suicid. Samtidigt kan minskad alkoholkonsumtion förbättra hälsan hos personer med psykisk ohälsa. Det visar en ny sammanställning om alkoholens konsekvenser

på hjärnan, gjord av en internationell forskargrupp. Rapporten visar att alkohol påverkar hjärnans alla funktioner

och försämrar till exempel minne och intellektuell förmåga. Dessutom ökar risken för hjärnsjukdomar. – Sammantaget pekar rapporten på att det är bra för hjärnhälsan att undvika alkohol - det gäller från det enskilda

dryckestillfället, till intensiv eller regelbunden konsumtion över tid, säger Sven Andréasson, överläkare vid Beroendecentrum Stockholm och professor emeritus vid Karolinska institutet. **MARIA HAGSTRÖM**

SHUTTERSTOCK

PRESSBILD

Iransk-kandensiske Golnar Shahyar spelar med GolNar Trio på Stockholm Women's International Jazz Festival.

JAZZ PÅ KVINNODAGEN

På internationella kvinnodagen är det jazzfestival på Fasching med fokus på kvinnliga artister från Iran och Afghanistan.

MUSIK Stockholm Women's International Jazz Festival startades med anledning av den underrepresentation som ofta finns av kvinnor på jazzscener och festivaler.

– Vi tyckte att det behövs en festival med fokus på kvinnor som kompositörer. Alla på scenen är inte kvinnor, men musiken är skapad av kvinnor. Vi vill också ge utrymme till andra kvinnliga musiker, säger Loredana Franza

på Semente Cultural Productions som för sjätte gången arrangerar festivalen den 8 mars.

Förra året var festivalen tillägnad Ukraina. I år är den tillägnad artister från Iran och Afghanistan.

– Vi vill ge utrymme till röster som tystas och som kämpar för att bli hörda. Kvinnor är ofta de som sjungit och berättat historier där, men nu tystas de. De får inte ens sjunga offentligt. Vi vill visa den svenska publiken att det finns så många röster att höra.

Kvällen inleds med den iranska etnomusikologen och filmskaparen Yalda Yazdani, som håller ett föredrag och visar

inslag från hennes filmprojekt "Female voices of Iran" och "Female voices of Afghanistan".

Artister som bjudits in att spela är tysk-afghanska Simin Tander och GolNar Trio med iransk-kandensiske Golnar Shahyar.

Kvällen avslutas med "Bridges", en ny del av festivalen som är tillägnad ett projekt mellan svenska och internationella artister. Här spelar svenska Hannah Tolfmed belgiska The Milk Factory.

Dessutom är festivalaffischen skapad av Shamsia Hassani, den första kvinnliga graffitikonstnären i Afghanistan.

MARIA HAGSTRÖM

HALLÅ DÄR

Kjell-Åke Andersson som är nominerad till Svenska Fotobokspriset med sin bok Kära Aspudden.

Grattis till nomineringen!

– Tack. Det är kul att 70-talets Aspudden uppmärksammas. Det blir som en hyllning till ett samhälle som inte längre finns.

Hur hamnade du i Aspudden?

– Min tjej var gravid och vi bodde i en liten skitlägenhet i Gamla stan när vi fick ett erbjudande i Aspudden. En omodern tvåa med dusch i tvättstugan, men det tänker man inte på när man är 24 bast. Jag gick Christer Strömholms Fotoskola och började plåta grannar, små fester hos gubbarna och på Ölcaféet. Sköna människor och en fin gemenskap. De flesta i Aspudden var äldre, hade det lite trassligt, men det fanns en stolthet. De var arbetarklass och hade byggt upp folkhemmet.

Var bor du nu?

– I Vasastan. Där bodde också arbetsklass när vi flyttade dit 1993. Sen såldes hyresrätterna ut. Vi lever i en mycket segregerad stad i dag.

Vad fotade du med för kamera och teknik på den tiden?

– Jag fotade svartvitt med en Nikon. Det skulle vara befintligt ljus och normalglugg, inte vidvinkel eller teleobjektiv. Jag var noggrann, hade 36 bilder innan det kostade en jävla summa att byta film. Christer Strömholm lärde oss att tekniken inte är avgörande, det är förhållandet till den man fotar. Att visa respekt och se människan.

MARIA HAGSTRÖM

IOHAN STIGHOLT

MITT JOB

Om yrken och
arbete i stan

**VERONICA SKÖLD
ÖSTERHOLM, MEDICINSK
FOTTERAPEUT**

”Många har ett knepiggt förhål- lande till fötter”

– Det blir sällan följdfrågor på middagar när jag berättar vad jag jobbar med. Många har ett knepiggt förhållande till fötter och behandlar också sina egna styvmoderligt.

– Jag tar hand om onda hälsprickor, liktornar och nageltrång. Nageltrång är väldigt vanligt hos både kvinnor och män. Skomodellerna är inte gjorda för våra fötter.

– Jag har mina arbetsredskap på en bricka: fotfil, nageltång, hudsax, nagelfil, slipmaskin med olika bits och en skalpell för att skrapa bort död hud. Behövs det använder jag också rosenborr, den ser ut som en liten spikklubba och är för liktornar. De är hårda som plexiglas.

– Alla är olika känsliga på fötterna, vissa är väldigt kittliga. Det är viktigt att ha en dialog och att jag är lyhörd.

– Att jag jobbar med fötter handlar om en femtioårskris. Jag ville göra nåt annat i livet och tycker om fötter och att städa. Det blev en utbildning hos Axelssons och en anställning på ett ställe i stan. I april i år har jag haft egen klinik i fem år.

– Det roligaste som finns är att hjälpa folk som inte tagit hand om sina fötter och skäms för dem. Att ge dem en nystart.

TEXT **GERD ERIKSSON**
FOTO AV **MAGNUS SANDBERG**

En femtioårskris fick Veronica Sköld Österholm att börja jobba med fötter. I fem år har hon drivit "Fotvård i söderort" i Björkhagen. Men det är sällan det blir följdfrågor på middagar när hon berättar vad hon gör.

”Vårt uppdrag är att göra naturvetenskap och teknik tillgängligt och lustfyllt. Vi jobbar hårt för att vara en favoritdestination för nyfikna barn i alla åldrar.”

Åsa Ribbing, publik chef Tom Tits Experiment. Efter att stockholmarna korat Tom Tits Experiment till sitt favoritmuseum 2024, före Armémuseum och Vasamuseet.

ARVID RICKELWIJK, MTR

Det sista CX-tåget var av modell C14. På sin sista tur körde vagn 1305 i tåten och längst bak som åttonde vagn rullade 1343.

EN SISTA FÄRD MOT SKROTEN

En 70-årig epok är över. Nu har de sista CX-tågen pensionerats från sin tjänst i tunnelbanan och ersatts av yngre generationer.

TUNNELBANA CX är ett samlingsnamn för äldre vagnstyper i Stockholms tunnelbana. 2021 började CX-tågen skrotas – två vagnar i veckan. Sedan våren 2023 var 80-talets C14:or den enda kvarvarande äldre vagnstypen.

På den gröna linjen slutade de gå redan 2004. På blå linje togs de ur trafik kring årsskiftet. Den allra sista turen gick på röda linjen i februari.

– Det är ändå med lite vemod vi körde avskedsturen för våra

CX:or. Jag tror många tunnel-tågförare som kört i SL-trafiken genom åren känner samma sak. Vi har också en hel del tågentusiaster som nog tycker detsamma, säger Erik Norling, trafikdirektör på trafikförvaltningen.

Alla tåg har inte gått direkt till skrotning. Ett par vagnar byggs om till arbetsfordon och en vagn tas om hand av Spårvägmuseet.

– För att säkra fordonstillgången på Saltsjöbanan tills nya tåg är på plats om några år tas reservdelar om hand innan tågen skrotas. Två vagnar byggs om för att gå i trafik och ytterligare tio vagnar sparas för framtiden, antingen för att byggas om eller bli

reservdelslager till den befintliga fordonsslottan på Saltsjöbanan.

Trots vemodet ser Erik Norling fram emot fler moderna vagnar i Stockholm. C20-vagnarna, som är ungefär 20 år gamla, har nyligen byggts om. De har fortfarande en del sittgrupper med fyra platser som blandas med sittplatser längs väggarna.

Den nyaste tågen – C30 – kommer att bli allt fler framöver. De har plats för större antal, är bättre tillgänglighetsanpassade, har tydligare varningssignal när dörrarna öppnas och stängs, golvmatta som minskar halkrisken och är rustade med luftkonditionering.

MARIA HAGSTRÖM

Flest konkurser sedan 90-talet

EKONOMI Totalt gick 3 106 företag i konkurs i Stockholms län – den högsta siffran sedan 1997. Det var en 31-procentig ökning mot 2022, enligt regionens rapport ”Läget i Stockholms län”. Vårst drabbad var byggindustrin. Rapporten visar också att nyföretagandet bromsade in.

– 2023 var ett besvärligt år med hög inflation och högt ränteläge. Nu hör vi från Riksbanken om något ljusare utsikter och hoppas på bättre förutsättningar 2024, säger utvecklingsdirektör Anton Västberg.

MARIA HAGSTRÖM

Unga påverkar stadsplanering

FÖRORT Genom satsningen ”Unga Stadsutvecklare” ska ungdomar i Botkyrka bli mer delaktiga i stadsplaneringen. De deltar i workshops och har fått i uppdrag att kartlägga sociala mötesplatser för åldersgruppen 13-18 år i Botkyrka.

– Vi kanske inte har allt vi önskar oss just nu men våra barn kommer förmodligen också bo i Botkyrka och då vill jag att de ska ha det bästa, säger Maria, 17 år, från Hallunda.

MARIA HAGSTRÖM

VAR FRIHAMNSGATAN NÄR KL. 11.13-12.01

INTE EN MÄNNISKA vid båtplats Frihamnen längst ut på piren. Nästa avgång med linje 80 avgår 12.04 mot Ropsten.

Vid Magasin 9 fyra hämtningsplatser för taxi vid skylten "Luggage Drop" markerade med bokstäverna A-D, snett mot långsidans trottoar. På parkeringen telefonbetalning, områdeskodden är 51.

Lastkaj utmed hela långsidan – även på kortsidorna och på andra långsidan närmast vattnet – på det stora tegelhuset, Magasin 6, snett emot där man bordar färjorna till Tallin, Riga och S:t Petersburg. En tillbyggd aluminiumtrappa med sju trappsteg, bredvid den en gråblå varuhiss som en rörlig plåtå direkt ur marken, plåttak som sticker ut och under det olika storlekar och modeller av fraktfordon parkerade.

En hög trasiga lastpallar mellan två av den fjorton cementpelarna utmed gatan. En man i grå dunväst tömmer en bil som backat upp mot lastkajen, flyttar vad som ser ut att vara bubbelplastade tavelramar och ställer dem mot väggen.

En gul frontlastare rullar förbi med två piassavakvaster ligande i den höjda och uppfällda skopan.

Utmed det avgränsande stålstängsel som avskiljer bilar från människor – taggtråd i tre rader högst upp – går det en målad ljusblå linje mitt på cementplat-

torna som bildar som en trottoar. Innanför stängslet, framför nio cementsuggor och två orange vägkoner, en stor hög med bark och träbitar.

EN OMKULLVÄLT GRÖN damcykel med korg framtill vid cykelparkeringen nedanför lastkajen vid Nordiska Galleriet archives. Bredvid en orienteringstavla en liten gatpratare som pekar ner mot vattnet och Sveriges största mattaffär.

På kortsidan av Magasin 3 en spiraltrappa som leder upp till taket. En bit till vänster om den, SVT:s

logga ovanför ett fönster med infälld, blå markis.

På en skylt på väggen: "Ställ ej av pallar på perrongen förrän antalet räknats av SFA".

Kajdjupet som mest 9,9 meter, vid några av de sex kajplatserna finns ro-ro ramper.

De grå dörrarna i den gröna konstruktionen mellan de båda silo-konstruktionerna mittemot Magasin 2 är stängda. Bredvid är en stor del av huset täckt av byggställning och presenning och det står fyra containers uppställda.

24 pelare – svarta högst upp, vita nertill – ut mot gatan i huset mittemot. Mellan sex av dem står en parkerad bil inkörd.

Samtliga bilar är vita.

TEXT **ULF STOLT**

FOTO: **MAGNUS SANDBERG**

←
Luggage drop
Sightseeing
TAXI endast avtal

Frihamnsterminalen
Exporttrailer

1 2 3 4 5 6 7
Väntebilar
Cars on waiting list

Det enda som berättar att det är i Stockholm *Hypnos* utspelar sig är i en scen där en meddelanderöst i en telefonsvarare en gång säger: "Välkommen till Kungsholmens psykiatrimottagning".

ERNST DE GEER, DEBUTERANDE LÅNGFILMSREGISSÖR:

”Jag känner mig obekvämt i många situationer”

I sin långfilmsdebut *Hypnosen* utforskar Ernst De Geer en sorts mörk humor – vad som händer när någon börjar bete sig avvikande.

TEXT ULF STOLT FOTO REBECCA AFZELIUS

EFTERATT Ernst De Geers långfilmsdebut *Hypnosen* sedan förra sommaren snurrat förbi några internationella filmfestivaler på vägen – filmen hade världspremiär på Karlovy Vary i Tjeckien och vann tre priser – är det nu dags för filmen att ha svensk premiär.

Hur kommer det sig att det blir så, att en debutfilm har internationell premiär långt före att den visas här?

– Filmbranschen känns gammaldags på nåt sätt. Det är så mycket planeringar över hela världen med andra filmer, var film är väl också en väldigt liten film.

– Så den fick väl helt enkelt inte plats i kalendern under hösten tror jag och då tänkte de att vi skjuter på den. Det var

så många filmer helt enkelt, de tänkte väl att vi tar den i vår i stället.

Det finns också ett absolut värde i att filmen visas internationellt och får uppmärksamhet och prisas, det blir en liten temperaturtagning på dess kvalitet inför premiären här.

– Det är jätteviktigt - det är ju min debutfilm och det är en lågbudgetfilm - att på nåt sätt få nån sorts erkännande, för att folk ska orka se den. Den svenska marknaden är också väldigt liten, vi har ju redan ett problem med att inte så många ser filmerna.

Hypnosen handlar i korta drag om entreprenörsparet André och Vera – spelade av Herbert Nordrum och Asta Kamma August – som vid ett event för investerare ska pitcha sin nya

app för kvinnohälsa. Innan de åker dit genomgår Vera en rökavvänjande hypnosbehandling. Och efter den förändras hennes beteende.

– Vi spelade faktiskt in en scen med Herbert och Asta, vi fick lite utbildningspengar från Filminstitutet att göra en skissfilm. Det var innan vi hade skrivit manus, vi gjorde en scen med dem för att testa dynamiken mellan det här paret.

Sedan skrev Ernst De Geer och Mads Stegger – de gick på filmskolan i Norge tillsammans – manuset tillsammans och Ernst De Geer regisserade.

Filmskolan i Norge har ett

ERNST DE GEER

Bor: Bagarmossen.

Ålder: 34 år.

Gör: Regissör, manusförfattare. Långfilmsdebuterar med *Hypnosen*. Filmen är ett av de första projekten i Filminstitutets satsning Wild Card. *Kulturen*, hans examensfilm från Norska filmskolan, uppmärksammades internationellt och tilldelades ett flertal priser. *Hypnosen* har svensk biopremiär 8 mars.

lite annorlunda arbetssätt. Han hörde av en vän som gick där hur de arbetade och blev intresserad, ”men jag sökte faktiskt filmutbildningar här också men kom inte in”.

– Där jobbar man väldigt mycket med korta grejer. Man gör liksom två, tre minuters utsnitt från en större film. Man har tänkt en större film, sen gör man bara en jätteliten scen för att testa typ en vändpunkt i den filmen. Och så är det ett väldigt utforskande.

Vad de lägger mycket tonvikt på i utbildningen är att ta reda på varför någonting fungerar.

– Vad är det jag tycker är intressant och hur kan jag uttrycka det i ord? Och hur kan jag få det att funka så att en publik reagerar på det? Det är intressant men också frustrerande på nåt sätt. För i verkligheten gör man ju lite tvärtom också. Man filmar, ser materialet och tänker ”men jag känner ju helt andra grejer när jag ser det här”.

SJÄLVA GRUNDFÖDAN i filmstoryn till *Hypnosen* – att bete sig ►►

Asta Kamma August, till vänster, tog nyligen emot priset som Shooting Star 2024 på Berlins Internationella filmfestival. Förutom *Hypnosen* medverkar hon i filmen *Kalak* som också går upp på bio i år.

annorlunda mot det förväntade och den sekundära skam andra runt omkring en då får hantera – har han närmast sig under en tid. Och känner väl igen sig själv i sådana situationer. Det handlar om en komedi som är driven av de uppkomna situationerna och det mellanmännsliga skeendet, mera än en komedi byggd på rolig, manusskriven dialog.

– Jag tycker det är jobbigt i verkligheten med alla möjliga typer av sociala sammanhang, så jag har alltid tyckt att det är kul på film. Känner mig väldigt obekvämt själv i många situationer.

Han nämner bland annat engelska versionen av *The Office*, regissören Ruben Östlund och skådespelaren Jim Carrey som exempel på vad han menar.

– Jag gjorde en examensfilm som var lite åt det här hållet. Och kände att det var nånting jag tyckte var kul att göra och som

”DET SKA FÖRESTÄLLA STOCKHOLM MEN VI HAR FEJKAT.”

jag också kände att det blev kul att titta på, nåt jag kunde få till. Jag tycker den typen av situationer är roliga, helt enkelt.

– Jag och Mads möttes i vår kärlek till nån sorts mörk humor. Jag hade den här idén och sen tog jag med Mads. Sen kom vi på situationer och scener som vi bollade mellan varandra för att se hur den andra reagerade på det, nästan som i en pitch.

ERNST DE GEER har varit lite orolig att sammanhanget – appar, startups, pitchar – där filmen rör sig ska kännas daterat. De började skriva på manuset för fem år sedan.

– Då tyckte jag det kändes mera i framtiden, nu tycker jag det känns som att det redan har hänt.

Han har även lite egen erfarenhet av att pitcha – det förekommer också i filmbranschen att framtida filmidéer ska

säljas i just det formatet.

– Vi pitchade en annan film på ett event, då tog vi lite inspiration från det. Men vi ville ha en annan värld, vi tyckte det var lite tråkigt om det skulle handla om två som pitchar en film. Då hittade vi den här startup-världen.

Hypnosen är en lågbudgetproduktion, inspelad under 23 dagar. Men det var inte så lågbudget att det fick kompromissa för mycket och därmed göra avkall på kvaliteten, utan det var mera antalet inspelningsdagar som var kort, de fick helt enkelt få det hela att fungera på 23 inspelningsdagar, för sedan hade de inte en krona kvar att filma för.

Var är filmen inspelad?

– Det ska föreställa Stockholm men vi har fejkat. Den är inspelad i Göteborgsområdet och i Mölndal. Men det var så i manus att den ska utspelas i Stockholm. ■

Överhört i väntan på

DETSÄGSLIGGA i väntan.

Att man liksom bara ska acceptera att det inte dyker upp någonting som det känns värt att skriva om, att låta det ta den tid det tar, att det kommer till en när det är färdigtröskat i huvudet och då är det ens uppdrag att formulera ner det. Att det liksom inte finns förrän det finns. Och då hör det av sig.

Klockan slog just två på natten.

Ett uttrykningsfordon på andra sidan mörkret släpar sin siren förbi fönstren ut mot gården och jag ser det tändas och släckas i ett sovrum – någon stänger av en tv-apparat, det brummar i kylskåpet, en New York Times-notis blingar till.

Det ligger en bunt bilder på bordet framför soffan. Klanen växer i konturerna. Hund först. Sedan ett barnbarn. En öppen almanacka. Ett papper med en fotostatkopia av ett pass. En vas. En bunt drinkunderlägg.

Ett skivfodral – *Can, Live in Brighton 1975* – ligger kvar på den vänstra högtalaren och skivan har blivit kvar på tallriken. När lyssnade jag på den?

Jag såg Norman Mailer tala en gång på Kulturhuset. Han var åldrad och krum, hörselnedsatt, gråhårig och fyrkantig, såg ut som en gammelfarfar – men som en gammelfarfar ser ut som vet att han kan spöa pissat ur en any given day.

Han hade skrivit en bok om Jesus. Var på författarbesök.

En religiös grubbelgök från någon form av frise glande samfund, vars uppfattning inte riktigt överensstämde med den uppfattning om Jesus och hans vandelsom Norman Mailer just avhandlat i skrift, började hojta i bänkraden.

Norman Mailer tog några steg tillbaka, kisade åt mannens håll, försökte skärma av ljuset med ena handen för att se om han kunde urskilja vem det var som gafflade

**ULF
STOLT**

Chefredaktör
och ansvarig utgivare

”Undrar vad
alla jävla idioter
gapade om.”

och gick på där ute – detta inträffade efter fatwan mot Salman Rushdie för *Satansverserna*, situationen togs omedelbart på allvar – innan han tog några steg fram och ställde sig vid pulpeten igen, några vakter dök upp och eskorterade bort mannen.

Norman Mailer sa, innan han fortsatte där han blivit avbruten, att den enda fördel han hittills kunnat urskilja med att bli gammal och få nedsatt hörsel är att ”man slipper bry sig vad alla jävla idioter gapar om”.

ENDAGSITTER man där.

Och undrar vad alla jävla idioter gapade om. Försöker komma ihåg. Minnas ansikten. Formuleringar. Syften. Otymligt dra sig till minnes varför det landade i en som det gjorde och vad det kanske berodde på.

Eller inte.

Jag väntar fortfarande på något att skriva om, något som känns så pass kolorerat och distinkt att det skulle göra sig bra i skrift. En gång på bussen över Skanstullsbron följde jag en kanotist med blicken till dess den försvann ur sikte.

Och tänkte på Lasermannen. Och på den där novellen om den deprimerade man-

nen som går omkring beväpnad med en revolver i sin lilla köping och sakta börjar må bättre, för att han inser att han nu har ett osynligt övertag mot alla dem han möter – han bestämmer om de får leva eller ej.

Kommer skärpan i linserna i ens opererade ögon att hålla livet ut? Tandbryggan i underkäken klamra sig kvar?

Kugghjulen i hissen gnäller till. Vajern knäpper. En dörr ute i trapphuset stängs försiktigt.

Jag undrar om Norman Mailer verkligen var så tuff att han aldrig dansade. ■

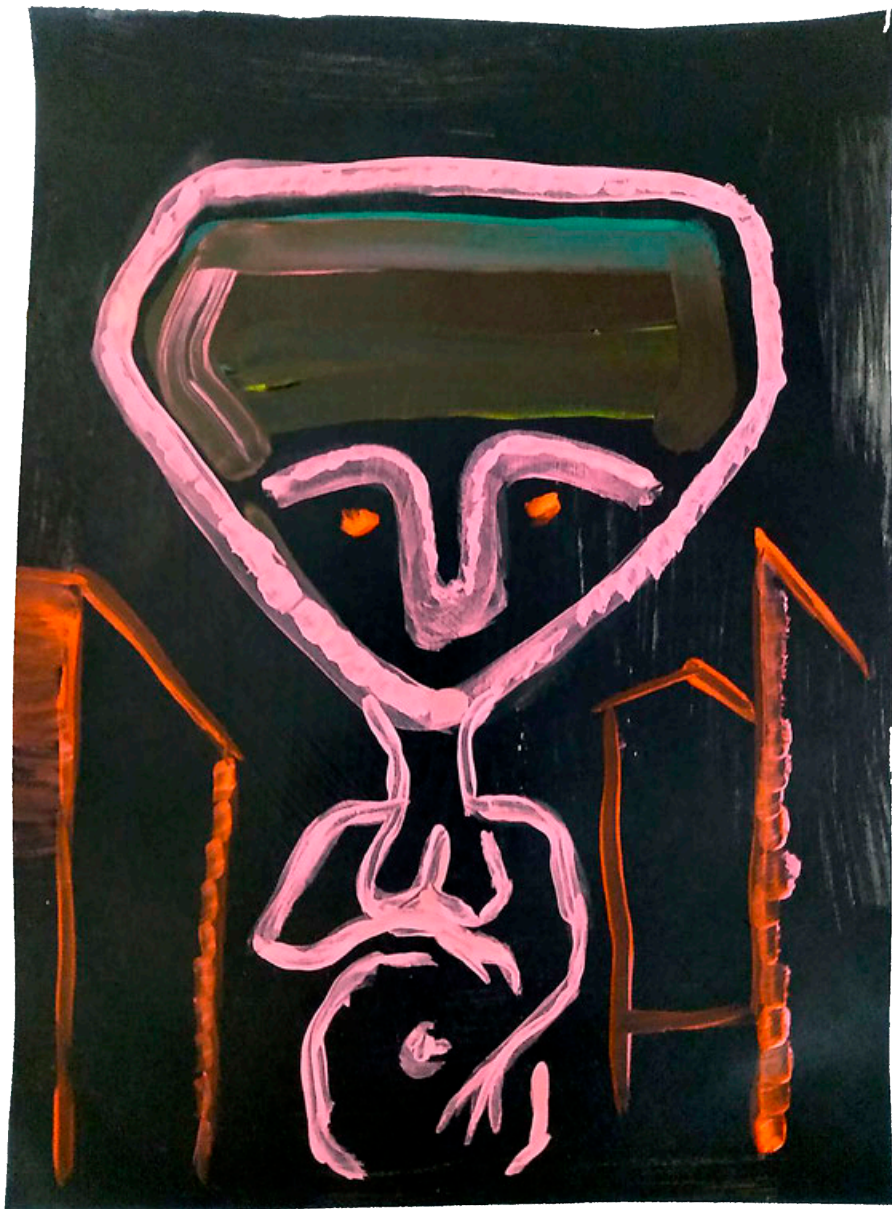

Illustration av LO

SEMESTER

Vi ska åka med nattåg från Stockholm till Helsingborg. Vi är framme i Helsingborg på morgonen då ska vi äta någonstans tills nästa tåg går till Halmstad, då är vi framme i Halmstad klockan 08.30 ungefär. Vi ska till LP och hälsa på dem igen och äta frukost, sen ska vi träffa våra vänner. Sen ska vi checka in på ett hotell där som vi har varit

på förut, de har god frukost på morgonen. Sen åker vi hem igen. Det händer inget i Halmstad, det är samma saker som när vi brukar vara där. Vi ska åka hem till några vänner och hälsa på dem också.

Susanne

UPPSALARESAN

I dag tog jag bussen och åkte till min syster i Uppsala. När jag kom dit bjöd hon på fika och var sin

sempla. Sen satt vi och pratade. Efter middagen gjorde hon en jättegod gratäng. Hon är väldigt duktig på att laga mat. Hennes stora vita katt, som är tretton år sov i soffan och är världens gulligaste. Efter vi hade ätit så kollade vi vilka filmer vi skulle se. Det blev "Masjävlar" först. Den var bra. Jag hade aldrig sett den. Sen fika vi igen och senare tittade vi på en Annika Östberg-dokumentär, väldigt intressant. Jag rekommenderar att ni ska se den. Hon

gav mig faktiskt färgglada schalar i min stil, jag gillar färger, världen är så grå och hemsk. Vi färgade våra ögonbryn och fransar också. Sedan gick tiden fort. Jag sov en natt där, sen åkte jag hem till Stockholm dagen efter. Jag kommer göra flera resor för det var roligt och mysigt hemma hos henne. Hon har världens finaste lägenhet högst upp i ett område där våra föräldrar, som tyvärr är döda, också bodde.

Jag kom hem igår vid sjutiden på kvällen, träffade en kompis som också bor i Rågsved, hon är mycket yngre än mig men vi klickar bra och hon är jättebra. Hon bor med sin kille en bit ifrån mig.

Lena Freij

KYLAN OM NATTEN

Gråtoner och fukt,
fåglar som dyker och
fåglar som ligger stilla
som bojar
på ytan.
Brisen krusar vågorna
och mattar ljuden,
klippväggarna lurar
ögonen att
se gömda figurer
i skrevorna.

Det enda som
vittnar om att
hösten är här
är kylan
om natten.

LO

FÖLJ OSS PÅ
INSTAGRAM
@situationsthlm

SOMLIGA TROR

*Somliga går med rosa skor,
säg mig vad det beror på?
Gud och djävulen som i helvetet bor
dom kanske vill ha det.
Om vi tror
på en högre makt,
och vissa av oss
tror på en högre makt,
ska faktiskt veta att
dessa ord inte betyder
ett jävla skvatt.*

Markku

ÄNDRAR HELA SAMMANHANGET

Pling och plong
å Kling å Klang,
som om jag kom å sen försvann.
Kom å svälj till döden man.
Inget får du bygga Bram.
Bron är bränd, din chans förstörd,
flyter älven oberörd?
Flyter med men blicken framåt,
långrev där å runda landet.
Åger dock min tid samt namn,
tiden, Kairos går här fram...
Kuperar leken, backar bandet.
Ändrar hela sammanhanget.

405

INTE ETT BESVÄR

Vad tjänar det till när allt
känns som jag e belastning, till
besvär. Det jag har är besvär,
jag är inte ett.

Vad tjänar det till när jag känns så,
försöker lösa det här.
Vad kan jag göra, det är bara att
fortsätta kämpa, måste.

Jag vet att det är en lång väg,
Kan inte vänta.
Måste bara köra på ändå.
Tror på mig själv.

Nadja Ählström

FÖLL FÖR ATT TA MIG UPP IGEN

I stället för att klättra upp ett par
steg faller jag tillbaka.
Pundare och svin har hjälpt till
att stjäla min tid. Jag har tillåtit mig
själv att falla men lite ansvar har jag,
skyller inte allt på andra.

Men jag tog beslut
som tog mig hit
allt har inte bara varit skit.
Men sakta och säkert tagit
mitt egna liv. Valde fel kliv.

Sedan nådde jag min botten för att
kämpa mig tillbaka till toppen.

Nadja Ählström

Illustration av Lena Freij

ALLT BETYDER GE ALDRIG UPP!

*Allt tar sin tid men vägen dit
betyder inte att det är frid.
Alla har inte nått botten
alla har heller inte varit i toppen.
Allt har sin tid men med oro,
stress, paniken är det svårt att nå
dit.
Att aldrig ge upp e mitt motto
Men jag har aldrig vunnit på lotto.*

Nadja Ählström

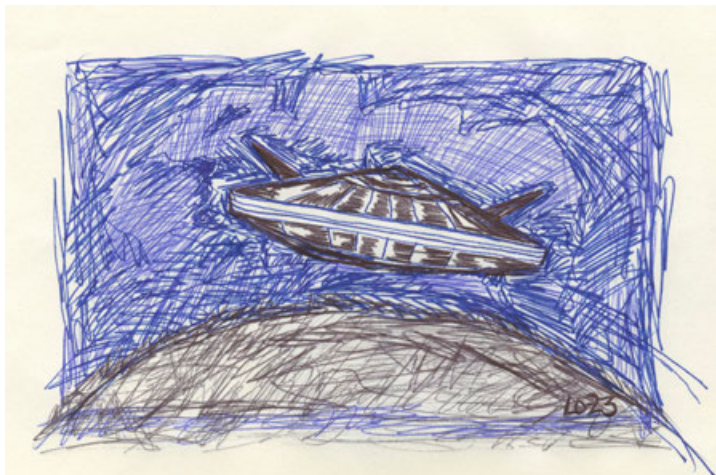

Illustration av LO

REFLEXER

*Våga klä dig rätt. När det är mörkt ute så
är det bra att ha rätt reflexer på sig på rätt
ställen. Är det snö på marken är det vettigt
att ha mörka kläder på sig.*

Dagge

TILL FÖRFOGANDE

Med föreställningen "Make me an instrument" på Orienteatern vill Frida Hyvönen utforska vad det blir för typ av scenkonst av hennes konstnärliga vision, om det inte finns ett färdigskrivet manus. För det är ett ämne som ska berättas, inte en linjär story. Med ord och musik. Ny musik.

Text **Ulf Stolt** Foto **Anneli Hildonen**

Orionteatern är en gammal mekanisk verkstad från början, byggd 1929. Den gamla skylten från Axel G Janssons mekaniska verkstad sitter kvar på en av väggarna. När Frida Hyvönen hade sin senaste föreställning här rullade man in en Corvette och hällde ut sex ton sand.

Orienteatern i början av februari. Den befintliga dekoren och det svarta scengolvet tillhör föreställningen "Det har aldrig funnits en kvinna som Anna Karenina" som har några föreställningar kvar att spela. Sedan ska det börja byggas scen och scenografi för Frida Hyvönens föreställning "Make me an instrument", repetitionerna flyttas under tiden till andra sidan lokalen, sedan ska de fortsätta jobba klart det hela på den då färdiga scenen där föreställningen spelas.

De har vid tillfället drygt en månad på sig att få "Make me an instrument" klar.

Frida Hyvönen bär för dagen en vit stickad tröja, rosa bekväma mjukisbyxor och ett par ljusblå sneakers. Hon står några steg in på scengolvet, mixtrar lite med den trådlösa mottagningsdosan till sina in-ears som hon har i ett elastiskt band runt magen. Musikerna sitter på golvet intill och runt henne, regissör Lars Rudolffson har placerat sig i en av stolarna på främre raden, vänd mot dem.

– Vi ska ha ett genomdrag i dag, gå igenom alla positioner först, vi har ju inte hunnit göra det ännu.

De talar lite om respektive musikinstruments placering, hur de ska stå, röra sig, om förflyttningar varifrån och till vart.

– Du hänger där och pratar lite medan Frida drar fram flygeln, kanske ett snäpp längre än vi sa. Är det otympligt att flytta trummorna?

Frida Hyvönen sätter sig vid flygeln. Öppningsnumret. Sedan lite samtal, några omtag av några detaljer, sedan en nylåt.

– Visst skulle du ge mig ett fissa där Tora?

Det resoneras kring en del detaljer. Man stannar upp.

"Jag har känt mig lite bortkommen i musikantmiljön. Men jag vill gärna bli en musiker, det är en ny sak."

"Jag har ett ganska bra flöde av melodier i huvudet, det är som att slå på en radio och bara välja."

Tänker efter. Låter konturerna vara lösa, söker sig fram. Ännu en låt spelas igenom.

– Kan vi testa den där övergången igen? Jag tror jag vill ha nåt mer där, inte bara boom, nåt krasch också.

Repetitionen filmas för att de ska få en aning om hur de ligger till tidsmässigt och hur det hela rumsligt ter sig att titta på, även om det är tidigt i processen ännu. De avslutar dagens genomdrag och samlas igen framför Lars Rudolffson och talar sig igenom det de just gjort.

– Vi tänker på en del grejer över helgen, det kommer bli bra.

Frida Hyvönen ska åka till Paris på tisdagen följande vecka för att spela på Svenska Institutet, som en del av avslutningsveckan för vännen Sara-Vide Ericsons konstupställning "Desire of the Tail" som avslutas 18 februari.

Det går därmed bort en del repdagar, vilket stressar henne en aning. De har bara måndagen kommande vecka där hon kan delta, men då ska det även fixas med scenografi och kostymer medan man repeterar olika delar.

Plus att ytterligare låtar till föreställningen ska skrivas. Helst över helgen då hon är ensam hemma.

Några dagar senare, kontoret, Orienteatern.

Frida Hyvönen riktar upp skrivbordslampan dikt an mot väggen så det bara läcker ljus runt skärmen, vilket gör belysningen i rummet aningen mer behaglig.

Blev det nåt skrivet i helgen?

– Faktiskt. Jag har skrivit både lördag och söndag hela dagarna. Det finns i alla fall en skiss på en låt, den är inte klar men har börjat framtråda. Det är finallåten. Det kan hända att det blir den här, men jag skriver vidare.

Svaret på frågan om hur det går till när hon sätter sig och inleder arbetet med att skriva en låt är synnerligen enkel – "jag sätter mig bara och börjar". Men hur går det till, i praktiken? ▶▶▶

■ Under pandemin spelade Frida Hyvönen nästan mera än hon brukade göra innan, men för femtio personer åt gången. Mestadels solospelningar och för lite lägre gager, vilket gjorde att det kändes som att börja om från början med karriären.

■ "Den gemensamma överenskommelsen mellan oss och världen, det här att det finns kultur och nåt spännande, att det händer saker, det finns restauranger och städer och musik och... jag upptäckte att jag älskade civilisationen".

■ **Arbetet med föreställningen "Make me an instrument" består av två månaders repetitioner och framtagning av föreställning och sedan en spelperiod om två månader. Hon och regissör Lars Rudolfsson har arbetat med att sätta ihop ensemblen under hösten. Det uppstår alltid en gruppdynamik som inte går att räkna ut på förhand.**

■ **"Jag har egentligen aldrig varit med om att det gått dåligt. Det blir liksom bara olika. I det här fallet har vi fått ihop en väldigt bra grupp, många olika sorters energi".**

– En av dagarna satt jag hemma med ett piano, en midi-synt, ett musikprogram, ett textdokument och en anteckningsbok. Sen började jag. Med känslan av vad den här låten ska ha för funktion. Sen har jag ett ganska bra flöde av melodier i huvudet, det är som att slå på en radio och bara välja.

Hon beskriver det som att melodier och ackord kommer lite automatiskt, nära förbundna med språk och känslor.

– Orden samspelar med melodin, om jag sjunger samma strof på olika sätt så känns det på olika sätt. Det där upplever jag som det som är kompositörens instrument. Och det kan ju va mer eller mindre avdampat, i bättre eller sämre kondition.

Arbetsdagarna när hon skriver musik går fort. Hon köpte en påse chips på fredagskvällen, på lördagen åt hon halva påsen under arbetsdagen.

– Jag åt ett chips i kvarten för att hålla mig i gång, åt andra halvan på söndagen, sen fick jag middag på kvällen så jag blev inte undernär. Men jag gör ingen paus för att äta, det stör. Det är skönt om jag bara kan vara i det. Och att jag är ensam, inte blir störd av någon person utan bara på ett tryggt sätt kan gå rakt in i det och vara där.

För det hon går in i när hon skapar är en plats som det uppstår en skarv i, mot den "vanliga" världen, då det är en väldigt introvert verksamhet.

– Jag brukar vara lite kantig en stund innan jag vänt tentaklerna utåt igen. Jag är liksom på ett annat plan av samma värld. För mig är det lättast att vara skyddad om jag ska göra det här, för då kan jag släppa mina egna skydd mot att vara intuitiv och känslig, öppna upp helt och hållet. Då tar det en stund att stänga ner det.

Skarven handlar om att hon i det kreativa befinner sig i

"Jag brukar vara lite kantig en stund innan jag vänt tentaklerna utåt igen."

en väldigt tillåtande och vidöppen, känslomässig verklighet. Utanför den är det lätt att bli överväldigad.

– Det intuitiva handlar om att vara väldigt tillåtande, notera alla små till synes obetydliga idéer – allt måste få en chans. Man släpper sina försvar, är öppen och välvilligt inställd till det som kommer emot en. Och så vidöppen kan man inte gå omkring i den yttre världen. Då är man ju utmattad på fem sekunder, man måste ju ha någon sorts attityd till omvärlden.

När hon för en tid sedan möblerade sin dotters rum med ett skrivbord sa en vän: "Åh, ett skrivbord, det är som en portal till en annan värld".

Den världen, med ord och musik, började Frida Hyvönen skönja konturerna av från tidig ålder.

– Jag började skriva dagbok när jag var fem år, men jag skriver inte längre för nu skriver jag annat, men det hängde med en bit upp i åren, till tjugofem ungefär när jag började göra skivor i stället.

Hon skriver varje morgon, för hand. Inte dagbok, men någonting, som inte är avsett för att sparas eller läsas av någon annan.

– Det finns en kvalitet att skriva för hand – det ligger närmare det omedvetna och intuitiva. Jag skriver av mig för hand, sen tittar jag i det och sätter stjärnor: "Det där är intressant, det där är intressant...". Så sparar jag vissa av de grejerna och jobbar vidare.

Föreställningen "Make me an instrument" är – sin engelska titel till trots – på svenska. Då det förekommer tal i föreställningen föll det sig naturligt att allting sker på samma språk. Sedan har hon även en djupare relation till det svenska språket, och en egen dialekt där, "min engelska är mer allmän".

– Så lätt som jag har för att skriva melodier så är det ett otroligt jobb att skriva text. Ingen text av de låtar som är med i föreställningen är klar ännu, så fort jag har ett moment över så sitter jag och jobbar vidare på dem.

– Jag vet när de är klara, på samma sätt som jag nu vet att de inte är klara. Det är som att de säger "rör mig inte". De sitter ihop, det går inte att ta sig in i dem längre.

Hon beskriver processen med att skriva text som en lång och närmast förnedrande process i väntan på att de användbara guldkornen ska dyka upp.

– Det är som att mitt textflöde är en medelmåttig person, men under det finns en mer briljant person som då och då

På en befintlig teater som Orienteatern finns alla romantiska markörer – en kostymateljé, scenografer som går omkring och river och bygger och svetsar – "det är underbart, så hantverksmässigt". Det läggs en omsorg i detaljerna, allt finns för att göra teater.

kastar upp små brödsmlor som jag tacksamt pickar i mig.

– Jag är inte jämn och direktsnabb på att skriva saker, men jag har en bra censurapparat, ett bra omdöme, jag vet vad jag tycker är bra. Jag har ett bra självförtroende i urvalet.

I huset där Frida Hyvönen växte upp i Robertsfors stod ett piano som hon tidigt började spela på, skrev sin första låt som sjuåring. Hennes pappa var inte yrkesmusiker men spelade folkmusik och lite rock, mormor sjöng i kyrkorna och spelade cittra, hon sjöng ibland med sina kusiner.

Musiken fanns på ett naturligt sätt tidigt runt henne. Efter högstadiet valde hon att gå musikgymnasium. Och inför det sista året flyttade hon ner till Stockholm som sjuttonåring. Per nattåg.

– Jag hade sex resväskor utan hjul i en sovvagn – hur det rymdes är lite oklart faktiskt. Jag tog en taxi sen till dit jag

”Det finns en mer briljant person som då och då kastar upp små brödsmlor som jag tacksamt pickar i mig.”

skulle bo, inneboende hos en kvinna på Döbelnsgatan.

– Det var på morgonen, sex trappor upp, hissen var trasig och det var jättevarmt, jag bar upp väskorna en och en uppför en liten trappa.

Det hon egentligen var mest nyfiken på i stan då var att gå ut på klubbar och dansa, men det dröjde något år innan det blev verklighet, det var en hel del att göra i skolan sista året i gymnasiet.

Hur närmade du dig musikvärlden i Stockholm?

– Jag kan inte minnas nu hur jag kom på att jag skulle börja göra musik, det var som ganska öppet. Så här i backspeglarna kan jag ändå se att det är nånting som har dragit, val jag gjort som lett till ett konstnärskap inom musik.

– Jag hade aldrig i mig att jag skulle lyckas, att det fanns en framgångslängtan. Tiden och idealen var också annorlunda – man skulle va en blasé slacker då, typ.

Men Frida Hyvönen höll på med sina låtar, på ett lågintensivt sätt. Och hon tyckte att låtarna – hon sjöng dem till piano – kändes bra och hade något, men visste inte om de höll för en yttre blick.

– Sen var det en rad händelser när jag vågade spela nånting med bara piano och sång för nån, kanske på nån fest, och fick lite yttre bekräftelse på att det hade nåt. Då var det som att jag hittade min röst, hur det skulle va.

2005 skivdebuterade Frida Hyvönen med *Until Death Comes* och har ägnat sig åt musiken yrkesmässigt sedan dess. Men först nu börjar hon se sig själv som musiker.

– Jag kan ju se att det blivit en musiker av mig men jag har ändå aldrig känt mig som en musiker.

Varför har du inte gjort det?

– Jag har haft som ett motstånd mot det... jag vet inte varför. Jag har känt mig lite bortkommen i musikantmiljön. Men jag vill gärna bli en musiker, det är en ny sak.

Hon har därför nu, vid 46 års ålder, börjat öva på både piano och sång. Efter en turné i vintras med Norrbotten Neo inspirerades hon av de klassiskt skolade, virtuosa musikerna. ▶▶▶

A photograph of a theater interior. The foreground is filled with rows of theater seats, alternating between red and grey upholstery. The background shows a wooden structure, possibly a stage or backstage area, with scaffolding and a window. The lighting is dim, creating a dramatic atmosphere.

”Det handlar om att ta ansvar för min lilla konstnärsskärv av universum. Det är en fredlig verksamhet. Icke våld. Det kanske inte är uppbyggligt, men det upptar en själv och ens publik från att göra ont en stund.”

”Jag börjar nära en längtan att vara jättebra på att både sjunga och spela. Dit har jag aldrig kommit förut.”

– Det fanns en slags konstnärlig frid i att de var så fria på sina instrument. Det var som en avsaknad av skuld och skam. Ognälligt. Det var underbart, så rent.

– Jag vet inte om jag bara är en late bloomer, men jag börjar nära en längtan att vara jättebra på att både sjunga och spela. Dit har jag aldrig kommit förut. Jag har mest tänkt att det här ska uttryckas, kör på känsla.

Precis på klocklaget kliver Frida Hyvönen in i väntrummet på Zoom. Hon befinner sig nu i Paris, på ett hotell i stadsdelen Marais inte så långt från Svenska Institutet där hon ska spela senare samma kväll.

Om en timma är det soundcheck och lite repetition.

Under några år var hon bosatt i Paris, hon känner sig hemma i kvarteren och har hunnit med att träffa en gammal vän och att passera en butik och köpa sig ett par bröllopskor.

– Men jag måste gå tillbaka och byta till en större storlek. Jag märkte när jag provade dem igen på rummet att jag skulle tagit en halv storlek upp.

Varifrån kommer föreställningens titel?

– Från den så kallade Franciskusbönen. Det finns inget religiöst eller kristet med föreställningen eftersom jag inte är troende själv, men det är en bra bön.

– Den sitter ihop med temat om att komma till användning, vara på rätt plats. På svenska är den översatt till ”Herre, gör mig till ett redskap för din frid”. Och det är ju fint, men jag kunde inte motstå den engelska versionen ”Make me an instrument”. Det blir en ordvits – både att göra sig till ett instrument och gör ett instrument till mig.

De medverkande på scenen – förutom Frida Hyvönen

är de tre musiker och en dansare/koreograf – är handplockade. Den enda hon spelat med tidigare är Anna Lund som spelade trummor på hennes förra skiva och varit med på turnéer sedan dess.

– Vi ville ha en kontrabasist, jag hade fått tips från flera håll om Elsa, hon har en frijazztrio tillsammans med bland annat Anna, så de har spelat ihop tidigare. Vi ville ha en trumpet och fick tips om Tora som vanligtvis sitter i Operans orkester, hon har tagit tjänstledigt för att vara med mig. Och vi ville ha en dansare och koreografi samma person, jag träffade Savanna och det kändes väldigt bra. Hon sa när vi träffades att ”jag spelar även lite cello om det skulle behövas”.

Grundidén till ”Make me an instrument” var från början fyra sånger, det hela skulle utgå från de fyra sångerna och sedan skulle föreställningen byggas kring dem. Nu har hon skrivit tio låtar.

– Eller åtta, det beror lite på hur man räknar. Men det har brett ut sig. Vi har en process där vi jobbar fram föreställningen under åtta veckor, det vi hade från början var mina låtar. Sen har ju jag under hösten, eller egentligen under ett år innan, samlat det idémässiga materialet i huvudet och i anteckningsböcker. Och i dialog med Lars Rudolfsson.

En sak visste hon tidigt i processen – hon ville inte ha ett färdigt och klart manus när de började repetitionerna.

– Vad blir det för scenkonst utifrån min konstnärliga vision, tillsammans med Lars erfarenhet och den här teaterns medarbetare och ensemblen vi satt ihop. Vad finns i det?

– Det cirkulerar kring ett ämne mer än en berättelse. Hur vi berättar det här ämnet är fortfarande under uppbyggnad nu fyra veckor innan premiären. Men det är ämnet som ska berättas, inte en linjär story.

Frida Hyvönen har ett larm satt på telefonen som blingar till, en halvtimme har gått, det är dags för henne att gå till Svenska Institutet och börja arbetsdagen.

Hur skulle du beskriva ditt yrke?

– Det handlar om att ta ansvar för min lilla konstnärsskära av universum. Det är en fredlig verksamhet. Icke våld. Det kanske inte är uppbyggligt, men det upptar en själv och ens publik från att göra ont en stund. En salong där vi är närvarande tillsammans, det är ett underbart arbete. ■

Frida Hyvönen

■ **Bor:** Hägersten

■ **Gör:** Musiker, låtskrivare, artist. Bland annat belönats med både Grammisar och Dagen Nyheters kulturpris.

■ **Aktuell:** Med föreställningen ”Make me an instrument” på Orienteatern, premiär 9 mars. I regi av Lars Rudolfsson med Frida Hyvönen sång och piano, Savanna Hanne-ryd dans, koreografi, cello, Tora Thorslund trumpet, Elsa Bergman kontrabas och Anna ”Ankan” Lund trummor.

MÖRKA TONER

Mörka tongångar i moll.
Ingenting spelar längre någon roll.
Nedförsbacke hela tiden,
vad ska det bli av med mitt liv?
Uppförsbacke varje dag
det är mer än jag klarar av,
sen är det dags att åka utför,
allt som kommer i vägen, jag förstör.
Det känns som om jag hamnat i en mörk, mörk grav.
Vad ska det bli av med det liv jag har kvar?
Man vinner och förlorar, man ger och man tar,
man försöker spara men får ingenting kvar.
Så här har det varit enda sen
jag hamnade på kåken igen.
Det värker i varenda lem.
Jag väntar på dagen jag kommer hem.
Det är svårt att välja mellan ja och nej,
allt jag vet är att jag saknar dig.
Den dagen jag blir fri mot borgen
det får bli den dagen och den sorgen.
Jag har inte haft tid att tänka den tanken.
Bara funderat på att råna banken.

Markku

Illustration av Lena Freij

HUR LÄNGE DÖPER MAN ETT SVIN?

Vet inte riktigt om landningen står...
Men vi lever på hoppet, å hej vad det går.
Men segern är vunnen å kartan är klar.
Så vem står emot, om nu Gud är min Far?

Å visst kommer råd vilken tid som än omger.
Vi vet de vår sista, å snickaren kommer...
Kanske Augusti? Om nu kött håller guarden.

Å gör som den ska, den lilla bastarden!

405

URSÄKTA VAD SA DU?

Vi backar tillbaka från den lösning vi fann,
för jag trodde inte du skulle fixa det man.
Det var bra i början, kallas nu värsta smörjan.
Sömmen du hitta med nåd av oss, har vi nu tagit bort,
det är självklart förstås.
För din vilja måste ändras och synkas med vår.
Vi klipper gräset under fötterna, var än du står.
Nu skruvar vi upp dig till sömnlöshet,
tjack ska du ha enligt forskning, vi vet.
Sen när du tvingas till ditt återfall,
är det blott ditt fel, jag är sjuk, du är kall.
Ingen ska funka, vår riktlinje dragen,
vi ska ta dig fortast mot graven.
Men kan inte bli friskare nu,
vill jobba om dagarna, precis liksom du,
men ni kör taktiken fler käppar i
hjulet å säkrar upp grunden och ökar på strulet.
Så ni plöjer på, över lik, å ni blundar
ingen vill ha ett pack hemlösa hundar.
Ingen vårdplan att följa, bara skarva i kanten
Vi skiljer de gifta, hon dör snart den tanten.
Vi kallar han galen, hans ord väger inget.
Vi kallar han det, hans pronomen är tingen.
Sen spelar vi tärning om ep och dille.
Ursäkta vad sa du? Var det något du ville?

405

TORGVANTAR

Jag älskar torgvantar. Så en morgon då jag kom till teamet sträckte en i personalen fram ett par torgvantar som hon hade stickat åt mig. Jag blev jätteglad och det är bra då jag säljer tidningar för då har jag lediga fingrar. Hon sticka åt en annan tjej också. Verkligen snällt gjort.

Lena Freij

Illustration av LO

32

28

29

30

24

25

26

19

21

22

15

16

17

11

12

13

7

8

9

3

4

5

A close-up photograph of an elevator control panel. The panel is metallic and features a vertical column of circular buttons. From top to bottom, the buttons are labeled with the numbers 31, 27, 23, 18, 14, 10, and 6. Below the number 6 button is a yellow bell icon. Above the buttons, there is a rectangular panel with the text 'A J DOWN' visible. The background is dark and out of focus.

UPP OCH NER

Text **Gerd Eriksson**

Foto **Magnus Sandberg**

Stockholm är den huvudstad i Europa med äldst hissar. Det beror på att vi varit förskonade från krig och på ett regelverk som går tillbaka till när hissen byggdes. Situation Sthlm har besökt tre hissar i stan: den snabbaste, en riktigt gammal och en ikonisk hiss – men som tyvärr inte fungerade.

I STAN

Kista Science Tower sägs ha Skandinaviens snabbaste hissar som förflyttar sig sex meter per sekund. Tidigare var det Kaknästornets hissar som åkte upp och ned snabbast.

Men en hisstekniker från företaget Kone som är på plats i Kista Science Tower är tveksam, i maskinrummet kan han se på mätarna att personhissarna förflyttar sig med fyra meter per sekund.

Däremot kan det vara så att varu-transporthissen går snabbare, den har ingen mätare.

Det finns 92 företag i Kista Science Tower och ett tjugotal hissar. En vakt i receptionen ser alla komma och gå och berättar att det är flest folk på plats måndagar, tisdagar och onsdagar. Då är det också mest trafik i hissarna.

Ulas Seydan jobbar på ett fastighetsbolag på 21:a våningen. Han har varit nere och köpt energidryck och macka med kyckling och bacon för att klara dagen.

– Ibland behöver jag tryckutjämna på vägnar, annars blir det lock i öronen. De här hissarna är bra, man behöver aldrig vänta längre än trettio sekunder på att få åka. Jag hälsar inte alltid när jag går in i hissen, men håller nån upp dörren så att den inte stängs säger jag ”hej” och ”tack”.

Kista Science Tower är 123,9 meter högt. Och en grå kub på taket sträcker sig ännu lite högre, det är en fortsättning på hisschaktet. Det var nämligen tänkt att huset skulle ha några våningar till. Men finanskrisen i början av 2000-talet satte stopp för det, det byggda hisschaktet fick stå kvar.

Det finns ingen samlad statistik över hur många hissar det finns i Stockholm, berättar Sara Berggren, generalsekreterare på Hissförbundet, en branschförening för företag som tillverkar, monterar och underhåller hissar. Det är något hon gärna skulle vilja se.

Håkan Johansson är VD för Stockholms Hiss-service AB och berättar att det flesta gamla hissarna finns i innerstan, allra flest på Östermalm.

Han har hållit på med hissar i Stockholm i trettio år och säger att det är allt fler förfrågningar just nu om att sätta in hissar i fastigheter där hiss inte finns.

De flesta vill att hissarna ska se tidstypiska ut.

– Vi får nog en 10-12 förfrågningar om året, mest från bostadsrättsföreningar. Det handlar ju om att folk som är äldre ska kunna bo kvar i sina lägenheter.

Kista Science Tower ska spegla den högteknologiska utvecklingen i Kista. Huset invigdes 2002.

”IBLAND BEHÖVER JAG TRYCKUTJÄMNA PÅ VÄGEN, ANNARS BLIR DET LOCK I ÖRONEN.”

När han började i branschen fanns det ett hundratal hissfirmor i Stockholm. Nu är det flesta uppköpta av större koncerner och han tror att det bara är ett tjugotal mindre kvar.

DEN ALLRA FÖRSTA personhissen i Stockholm var troligen den på Grand Hotell.

Den installerades 1881 och drevs med ånga. Två år senare stod Katarinahissen vid Slussen färdig. Den kallades Elevatorn, och skulle tillsammans med en gångbro underlätta för människor att ta sig fram på den kuperade delen av Södermalm.

Första månaden åkte 1 500 personer med hissen varje dag, det kostade 5 öre att åka upp och 3 öre att åka ned.

Hissen drevs av en ångmaskin, som senare ersattes med en elektrisk motor. Biljettförsäljning och betjäning med knapptryckning sköttes av en konduktör i hissen. Den första

Maskinrummet ligger ovanför hisschaktet. Hissens hjärna finns i de silverfärgade apparatskåpen till höger och hissens hjärta i maskinen som sitter på de gröna drivskivorna.

Ulas Seydan jobbar på 21: a våningen. Han säger att hissarna aldrig stannat när han åkt. Här är han i hissen för varutransporter som är betydligt större än personhissarna som rymmer 13 personer.

Katarinahissen togs ur bruk i maj 1933 och revs i början av juli samma år i samband med ombyggnaden av Slussen. En ny hiss uppfördes på samma plats och blev färdig 1936. Den var i gång fram till 2010 då den stängdes eftersom den var utsliten.

Efter att ha varit stängd i tretton år öppnade den efterlängtda Katarinahissen i ny skepnad i oktober förra året.

Renoverad för en miljon kronor. Många var på plats för att ta sig en tur med hissen under invigningen.

När vi kommer till Katarinahissens fot sitter en grå laminerad skylt ovanför hissknappen. Det står: "Katarinahissen är avstängd tills vidare". Till höger om hissen sitter annan information uppskruvad. Det står: "Välkommen till Katarinahissen. Vi bjuder på fria åk fram till våren 2024, därefter kostar det en tjuga."

Några åkturer efter invigningen körde

"VI PLANERAR OCH TROR ATT KATARINAHISSEN SKA KUNNA ÖPPNAS IGEN I MAJ."

hissen fast. Den 27 november stannade den helt. Vad är det som har hänt?

Hos Atrium Ljungberg som förvaltar hissen säger en konsult att det är teknik som måste lösas för att hissen ska kunna köras på ett säkert sätt.

På Stockholms stad säger Eva Rosman, kommunikationsansvarig för Slussenprojektet, att det är delar som gått sönder och måste åtgärdas. Och att det också måste till vissa arbetsmiljötekniska lösningar för att få dem på plats. Sedan ska en antikvarie godkänna reparationen. ▶▶

Hissen på Narvavägen 32 är trekantig för att passa in. Den sattes in på 1920-talet, huset är från 1905. På en skylt står att den är för max fyra personer och att man ska komma ihåg att släcka lampan.

GRAHAM BROTHERS

■ De två skotska bröderna Graham började med hisstillverkning 1887 och hade en verkstad på Garvaregatan 13 på Kungsholmen. Deras hissar gjorde succé och de flyttade till större lokaler i Lilla Ursvik i Spånga. De flesta hus som byggdes med hiss fram till mitten av förra seklet fick hissar tillverkade av Graham Brothers.

■ De levererade också hissar till Stockholms Stads-hus. Det var tolv elektriska person-hissar som krävde ett särskilt tillstånd från överståthållaren eftersom de översteg den hastighet som var tillåten för hissar i staden då.

PISSHISSAR

■ Piss-hissar är för många stockholmare lika med SL:s hissar i tunnelbanan. Hissar man måste hålla för näsan för att åka.

■ Tycker du att his-sarna över lag känns fräschare i dag? Då har du rätt. Hissarna kollas oftare än för tio år sedan, även hissreparatörer och SL:s trygghetsvårdar hjälps åt att rappor-

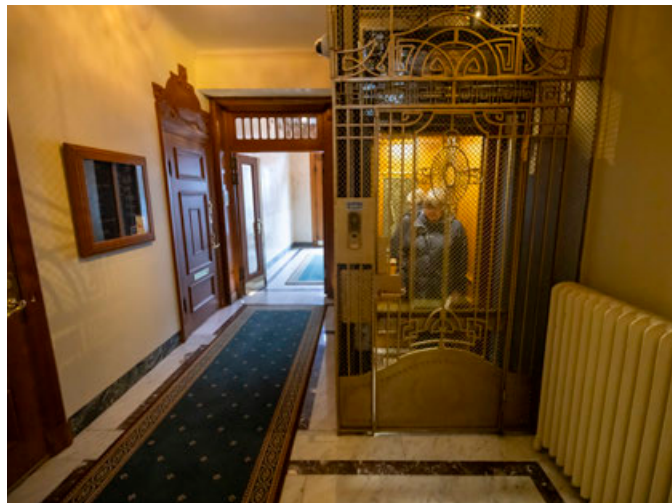
tera om någon kissat i en hiss så att den snabbt blir städad.

■ Vissa hissar är mer utsatta än andra, det är de som ligger nära nattklubbar eller på platser där mycket folk rör sig om nätterna.

DRAMATENS NYA HISS

■ Dramaten har numera en infälld hiss i trappan vid huvudentrén. En del av trappan kan ändra form och bildar en plattform som lyfter passagerare och deras transportmedel från trottoaren till entrén.

■ Det finns liknade hissar runt om i världen, men den här hissen ska vara unik när det gäller storlek, lyfthöjd och framträdande placering. Hissen är ett led i ett omfattande tillgänglighetsarbete som Dramaten och Statens Fastighetsverk påbörjade för några år sedan.

– Vi planerar och tror att Katarinahissen ska kunna öppnas igen i maj. Och gratisperioden kommer att förlängas.

ENSOMVAR med vid invigningen av Katarinahissen förra året är stockholmaren och hissentusiasten Andreas Ulvebring. Han har varit intresserad av hissar sedan han var liten och åkt hiss mer än många av oss andra tillsammans.

Vilken är din favorithiss i Stockholm?

– Jag tycker att de bästa hissarna är de som passar in i husets tidsålder. Alltifrån knappar till övrig design. När vi nu har äldsta beståndet av hissar – go for it. Behåll den designen och förstör inte när de ska moderniseras.

Han filmar sina hissturer och lägger ut på nätet, studerar detaljer som knappar, belysning och märkning, bland annat. Han tror att han lagt ut runt tre tusen filmer.

Hur var det då med det äldsta beståndet av hissar och lagstiftningen?

I andra länder har man lagstiftat om en uppgradering av hiss var tefter. Inte minst vad det gäller säkerhet.

I Sverige har vi en lagstiftning där uppgraderingen är valfri, vilket innebär att det regelverk som finns för en hiss är det som gällde när den installerades, berättar Sara Berggren på Hissförbundet.

– Det finns till exempel tjugo tusen hissar i miljonprogrammets områden som skulle behöva sätta in en innerdörr av säkerhetsskäl. Många av miljonprogrammets hus finns i Stockholm.

Narvavägen 30 och 32 har gemensam entré.

I gårdshuset som är nummer 32 finns en hiss som är i originalskick från förra seklets början. Huset byggdes 1929.

Ovanför hissdörren sitter märket som säger att det är en hiss gjord av Stockholmsföretaget Graham Brothers. I hissen finns en liten vadderad bänk och handtagen till inre

gallergrinden är av mässing. Spegelarna är slitna på ytan och känns som original. Sifforna på varje våningsplan är handmålade, svarta med ett snirkligt avslut. Hissen går i sakta mak, våning för våning.

Sara Berggren säger att hissar är en förutsättning för många människor att komma upp och ner och för att kunna ta sig ut. Hissarna får en allt större betydelse med en åldrande befolkning som förväntas bo kvar i sin lägenhet så länge som möjligt.

– Annars blir folk inlåsta, det är en frihetsaspekt. När det installeras hiss kan folk bo kvar.

Det är många i Stockholm nu som bor i områden med trevåningshus utan hiss.

Hon berättar att det händer att mor- och farföräldrar hör av sig till Hissförbundet och frågar efter material. De vill ha vilken information som helst om hissar eftersom barnbarnen är galna i hissar.

– Hissar är nåt som alla kan relatera till, jag tror att det är därför de berör oss. ■

Kartläggning. Så ser hemlösheten ut i Stockholms län. Minskar mest i Solna – ökar på Tyresö och i Norrtälje.

HEMLÖSHETEN FORTSÄTTER att vara främst ett storstadsfenomen. Det visar den kartläggning som Socialstyrelsen gör var sjätte år under en vecka i april. I Stockholms län lever 6 605 personer i hemlöshet. Antalet ska ses som ett absolut minimum, påpekar Socialstyrelsen.

Personer i akut hemlöshet har minskat sedan kartläggningen 2017, samtidigt har långsiktiga boendelösningarna via socialtjänsten blivit vanligare.

Några kommuner i Stockholms län sticker ut. På Tyresö och i Norrtälje har siffran för antalet hemlösa personer per 10

000 invånare ökat dramatiskt.

– Man kan tolka det som att problemen har exploderat här, men så är det inte, säger Lars Lindberger, presschef på Kommunstyrelsekontoret i Norrtälje.

Han tror att det kan saknas information 2017, men säger också att bakom siffrorna finns en stor ökning av ”sociala kontrakt”.

– I många kommuner tas kontraktet över av personen efter en tid. Så gör inte vi. Socialförvaltningen sköter en massa andrahandskontrakt där vi stöttar de boende. Vi fyller på med 50 nya varje år, så personer med såna kontrakt ackumulerar, men det

handlar inte om fler personer totalt med problem. Många fungerar utmärkt i vardagen.

Varför kan de inte ta över förstahandskontrakten då?

– Det är en politisk fråga, man har valt att göra på det här sättet, säger Lars Lindberger.

Ann Lewerentz (M), ordförande i socialnämnden, kan inte svara på varför det har beslutats att arbeta så.

– Det var före min tid. Jag tror att man tänkte att det kan ses som orättvist om vissa går före i bostadskön. Tidigare var det svårt att få ett hyreskontrakt i Norrtälje, men i dag finns det

lediga bostäder.

Hon berättar att Norrtälje nyligen har börjat jobba med modellen Bostad först. De lägenhetskontrakten kan boende ta över så småningom.

TYRESÖ HARENLIKT siffrorna flest antal hemlösa personer per 10 000 invånare – nästan 108 personer. Ingen annan kommun i länet eller landet kommer i närheten. Precis som i Norrtälje är det ”hemlöshetsituation 3”, med långsiktiga boendelösningar, som har ökat. För sex år sedan var där endast 32 personer och nu är de 498.

SHUTTERSTOCK

SOCIALSTYRELSENS FYRA HEMLÖSHETS-SITUATIONER

1. Akut hemlöshet. Sover ute, offentliga platser, garage, härbärge, vandrarhem, jourboende, skyddat boende.
2. Utan eget boende efter kommande flytt eller avslutad vistelse på institution och liknande: SiS, HVB, familjehem, heldygnsvård, anstalt och häkte.
3. Långsiktiga boendelösningar via socialtjänsten. Socialt kontrakt, träningslägenhet, försökslägenhet, andrahandskontrakt utan besittningsrätt.
4. Eget ordnat tillfälligt boende. Bor ofrivilligt hos familj/bekant eller privatperson utan kontrakt eller kort andrahandskontrakt (max tre månader).

”Vi uppmärksammade politikerna på att vi inte hade nånstans att slussa ut människor efter till exempel behandling.”

– Det kan vara så att det fanns personer som vi inte riktigt hade koll på vid räkningen 2017. Men vi har också betydligt fler sociala kontrakt i dag för olika målgrupper, säger Anna-Lena Engstedt, chefför arbetsmarknads- och socialförvaltningen.

Hon berättar att det tidigare var underskott på sådana boendelösningar.

– Vi uppmärksammade politikerna på att vi inte hade nånstans att slussa ut människor efter till exempel behandling. Då blev de sociala kontrakten många fler. I en del andra kommuner får människor lösa boende själv när de kommer ut från behandling. Vi försöker följa dem långsiktigt för att få långsiktiga effekter. Också personer som har nån form av psykisk funktionsnedsättning. Jag vill tillägga att vi stöttar dem att komma vidare till nån form av eget boende.

IBLAND ANNAT Solna, Danderyd och Södertälje har däremot hemlösheten minskat en hel del enligt siffrorna från 2023.

– Resultatet från kartläggningen ger oss en riktning om att de åtgärder som finns ger effekt och att det är av vikt att fortsätta det arbetet, meddelar Aida Sam-

son, tfenhetschef på Vuxenheten i Solna, och berättar att de bland annat arbetar aktivt med att förhindra vräkningar med hjälp av hyresrådgivare och en samverkan med hyresvärdar och bostadsrättsföreningar.

Minst antal hemlösa människor – endast några enstaka – befann sig på Lidingö, Vaxholm och i Salem. Flest fanns i Stockholms stad – 2 685 människor. Den siffran skulle kunna utökas med 1 900 personer som bor hos SHIS, påpekar Socialstyrelsen. De ingick inte i kartläggningen 2017 och utslöts därför även i denna. Det ska gå att jämföra. Även om Socialstyrelsen samtidigt påpekar att man ska vara försiktig med jämförelser – hemlösheten är svårt att mäta. ■

HEMLÖSHET I SVERIGE

- **Totalt är 27 383 personer över 18 år hemlösa. År 2017 var de 33 250.**
- **Drygt 4 400 personer befann sig i akut hemlöshet, varav 745 personer sov i offentliga utrymmen, garage, källare, bil och liknande.**
- **Drygt 2 700 personer tillhör hemlöshetsituation 2.**
- **Nästan 16 900 personer tillhör hemlöshetsituation 3.**
- **Drygt 3 200 personer tillhör hemlöshetsituation 4.**
- **Av de som befann sig i akut eller tillfällig hemlöshet var 68 procent män och 32 procent kvinnor. En av tre hade barn under 18 år.**
- **66 procent av personerna var födda i Sverige, en ökning med 11 procent jämfört med 2017.**
- **En av fyra har saknat egen bostad i minst fyra år och 500 personer i mer än tio år.**

SHUTTERSTOCK

Våld orsak till många barns hemlöshet

Socialstyrelsens kartläggning visar att över 9 400 barn i Sverige har minst en förälder som är hemlös. Drygt 4 070 barn under 18 år bor med sina föräldrar i mer långsiktiga boendelösningar via socialtjänsten och fler än 1 800 barn vistades helt eller delvis på akuta eller tillfälliga boenden.

– Den vanligaste orsaken till att föräldrar vistas på akuta eller skyddade boenden med sina barn är att de behövt undkomma våld och hot, säger enhetschef Stina Hovmöller.

För kvinnor med barn under 18 år var våld i nära relationer den faktor som flest uppgav hade bidragit till hemlösheten. Social-

styrelsen påpekar att våldutsatta kvinnor och deras barn behöver få ett tryggt permanent boende snabbare än vad som sker i dag.

Annat som gör det svårt för många föräldrar att få ett eget boende är bristen på hyreslägenheter och höga krav för att få bli hyresgäst. En del saknar en stabil inkomst, har skulder eller betalningsanmärkningar.

– Men det kan också vara så att de hamnat i en akut hemlöshetssituation efter att familjen vräkts från sin bostad eller ett andrahandsboende, säger Stina Hovmöller.

Enligt Kronofogden var 575 barn i Sverige med om en vräkning 2022. Det var det högsta antalet på elva år.

Stort behov av Bostad först

Socialstyrelsen vill se mer av boendemodellen Bostad först. Myndigheten menar att en stor del av personerna i kartläggningen tillhör målgruppen. För att få en lägenhet genom Bostad först ställs inte krav på att vara drog- eller skuldfri. Den

boende får stöd och tanken är att så småningom kunna ta över förstahandskontraktet.

– Ett antal kommuner i Sverige erbjuder modellen och vår ambition är att fler inför Bostad först och att platserna ökar, säger Anna Nerelius på Socialstyrelsen.

31

procent av de personer som lever i hemlöshet i Sverige finns i någon av landets fyra största städer, men knappt 21 procent av befolkningen bor här. Det finns en överrepresentation i storstäderna.

10

öppna drogsener försvann i Stockholms län förra året. Inga nya tillkom och många har blivit mindre. Nu finns 53 öppna drogsener, enligt Polisen.

ORD FRÅN GATAN

"Jag hade svårt att vara inne, ville ut hela tiden, kände mig instängd."

I reportaget "Fem perspektiv på det hemlösa livet" från # 281, berättar Lena Freij om hur det var att efter 17 år på gatan få en träningslägenhet. Det tog åtta månader att vänja sig vid att bo inomhus.

HALLÅ

Lägesrapport från en säljare

JOHAN NINHO

Marielle Renqvist tänker på sin dotter och mormor varje dag.

"Jag döpte min dotter 8 mars"

För Marielle Renqvist betyder Internationella kvinnodagen hennes dotters dopdag.

Hur kommer det sig att din dotter döptes just 8 mars?

– Det var prästen i kyrkan som frågade om jag ville dopa henne på Internationella kvinnodagen 8 mars.

Det var ju lite fint att det blev så. Jag ville att hon skulle ha ett lite udda namn, så jag googlade runt lite och letade, hennes namn betyder stjärna på himlen på norska.

Finns det någon kvinna som haft extra stor betydelse i ditt liv?

– Mormor har betytt mest för mig, men hon är död nu. Hon har varit den som liksom... jag tycker att jag blev jävligt taskig behandlad av min mamma

i jämförelse med mina syskon när jag växte upp. Så mormor fanns där, hon skämde bort mig lite och tog mig utomlands... lite så... Vi hade roligt.

Hade ni kontakt hela livet?

– Nej, tyvärr inte. När jag började med droger så tappade vi kontakten och när hon dog var det ingen som sa att hon hade dött. Så jag fick inte gå på begravningen...

ULF STOLT

Köparnas svar på säljarnas tack-sms för Swish-köpet

"Vilken fantastisk tidning. Ett oerhört viktigt reportage om suicid och ett jättefint om symaskiner."

"Så fint att pratas vid, din entusiasm gav hopp i ett mycket stressat och många gånger opersonligt samhälle."

"Min man blev glad över att du tyckte han såg bra ut."

"En av de bättre tidningarna som finns att läsa och som står för något bra."

"Anna Odell-reportaget ser jag mycket fram emot att läsa."

"Tack för att du säljer en mycket läsvärd tidning, jag är glad att jag kan bidra med något i ditt liv."

Alla svar förmedlas till respektive säljare.

Säljaren Hanna tackar för köpen den här månaden och ser fram emot nästa månads försäljning.

KAFFEMISSIONÄREN

KAFFET GOTT, ALLT GOTT

10:30

KOMMANDE:
12/8
19/8
2/9
9/8

45 kr

MENY	
DAGENS BRYGG	
MILDA MAKTER	45
SLOWPRESSO	75
HANDBRYGG	75
2 PERS	125
AFOGATO	110
PRESSO	75

Välkommen på ett
bönhört smakäventyr!

KAFFEPROVNINGAR FÖR
FÖRETAG, GRUPPER OCH PRIVATPERSONER.
GÖTGATAN 46, STOCKHOLM

Företagsprenumeration

Med en företagsprenumeration hjälper du och ditt företag till att göra Stockholm till en bättre stad för oss alla att bo i. Vill ni också företagsprenumerera på Situation Sthlm och synas med er logotyp på den här sidan? Kontakta oss:

HERMAN SUNDGREN
Tel: 08-545 953 94
Mejl: herman@situationsthlm.se

3dO arkitekter ab

Mekonomen

precio fishbone

SBAB!

Stockholmshem

The & Partnership

MEMFIS

MIKAs
Etabl. 1986
STOCKHOLM

Development

SVEASKOG

Wärmex

SHIS Bostäder

Svenska kyrkan
ENSKEDE-ÅRSTA FÖRSAMLING

Trona
Patentrådgivning AB

MÄNNISKORÄTTSDOKUMENTARNA

SIGNALISTEN

Svenska kyrkan
GUSTAVSBERG-INGARÖ

Trophi

OW WALLFAST

netlight

RAMBOLL

Sjukhusläkarna
FÖR UNDERSTÖDSFONDEN SAMT
WENNERSTRÖMS DONATIONSFOND

Svenska kyrkan
SOFIA FÖRSAMLING

TURLOCKS
MÅLERI

norrenergi

Svenska kyrkan
VANTÖRS FÖRSAMLING

tryggsam

YTTEC
SLIPAR LAGAR BETONGGOLV

NACKA STRAND DENTAL

SKÅVSJÖHOLM
konferens & möten

Svenska Bostäder

TYRÉNS

NYFORS

Sorundahallarna

SVENSKT NÄRINGSLIV
CONFEDERATION OF SWEDISH ENTERPRISE

Tysk-Svenska Handelskammaren
Deutsch-Schwedische Handelskammer

nytda

RAMIRENT

SPARTOI AB

Swedfund

VERGENTA

OSCAR
TEATERN

Swegon

vesterlins

ParaCom AB

RIVAL

Sympa

VISION

Parkman
Det personliga parkeringsbolaget

RÅDEK

STAGEFRIGHT
STAGEHANDS & MEDICS

VPD

PASSION for HOMES

STC INTERFINANS

SAMTRANS

söder
Ländläkarna

VVAB
Vintervikens Installation AB

playground

Sandart&Partners

Stockholms Bulkhamn

Teknik
Isolering

VÄDURENTIO AB
SEHUC AB

Författaren och journalisten Bodil Sjöström arbetade på Noaks Ark med stöd och hivupplysning när epidemin var som värst på åttiotalet.

VIKTOR GARDSATER

BODIL SJÖSTRÖM OM AIDSKRISEN:

"Det var ett helvete, men det fanns godhet"

I boken *Där kärlek sker* berättar författaren Bodil Sjöström om aidskrisen genom egna och andras minnen.

BOK När aids kom till Sverige på 80-talet blev det "skammens sjukdom". Tidningarna skrev om "bögpusten", smittskyddslagen gav rätt till tvångsisolering av hivpositiva och det fanns läkare som uttryckte att smittade skulle

få en tatuering eller skickas till en öde ö. Närstående vågade inte prata med varandra om det och en del pojkvänner fick inte vara med på sin älskades begravning.

– De möttes inte med medmänsklighet. Det hårda klimatet i media bidrog till det. Folk måste få veta hur det var – det var åt helvete. Hela systemet var också otroligt långsamt.

Informationsinsatserna dröjde, det var som att vi homosexuella skulle sköta det själva, säger Bodil Sjöström som skrivit en bok om aidskrisen och tiden då hon arbetade på Noaks Arks telefonjour med stöd och hivupplysning.

Det kunde handla om jobbiga samtal med personer som trodde att de hade fått sjukdomen, men det kunde även vara frågor från

folk om myggor kan smitta.

Bodil Sjöström jobbade kvar en bit in på 90-talet. När hon drygt 20 år senare återvände till telefonjouren var frågorna desamma.

– Vi kommer inte ifrån den historia som började skrivas om hiv och som för alltid präglar hiv. Det finns stora förändringar när det gäller behandling, men jag märkte att attityderna inte hade förändrats mycket.

Det var en anledning till att hon skrev boken.

– Vi måste se bakåt för att kunna se framåt. I boken berättas parallellt om en utveckling av rättigheter. De rättigheter som vi fick måste vi hålla hårt i, annars backar vi bandet.

PÅ 80-TALET VAR hon egentligen djurskötare på Skansen. På dagarna tog hon hand om bland annat sälar och elefanter och på fritiden engagerade hon sig i hiv-frågan.

– En dag kom en arbetskamrat på Skansen fram när jag krattade älgskit och ville berätta nåt som jag inte fick berätta för nån. Jag har hiv, sa han. Då blev mitt engagemang oåterkalleligt. Jag körde 180 i sex-sju år.

Det måste ha varit en tuff tid?

– Det var ett helvete. Det var ett krig. Men det fanns så mycket godhet också. Jag brukar tänka på att jag har fått vara med om äkta godhet. Det kom folk från Rinkeby till Östermalm och frågade vad de kunde göra. Det var så häftigt. Det fanns också en samhörighet bland oss som var engagerade i hivfrågan, berättar hon.

– Jag tänker ofta på kompisar som jag förlorade, men jag tänker också på det starka engagemanget och kärleken som fanns då. Samtidigt som hiv kunde ta fram det sämsta hos många människor kunde det också ta fram det bästa.

MARIA HAGSTRÖM

Utställningen ”**Gör det själv**” är en hyllning till modiga människor som går sin egen väg. Här presenteras åtta banbrytande svenska konstnärer som har utmanat konstens normer, traditionella regler och strävat efter nytänkande. Bland annat Kjartan Slettemark, Moki Cherry och Renate Bauers. Utställningen öppnar 1 mars i Galleri 3, Kulturhuset.

BENGTOLSSON

KULTURHuset

Improviserad musikal om livet i staden

IMPROVISATION ”Stadens sånger” är en improviserad musikal, om människor i Stockholm som försöker få vardagen att gå ihop i takt med stadens puls.

– Vi är fem improvisatörer och en musiker som tillsammans kommer att skapa olika berättelser om människor som bor i vår huvudstad. Man kommer att få se ett persongalleri. Vi vet inte vilka, men det är vanliga människor från olika samhällsklasser. Vi vill visa vardagen i stan, säger improvisatören Caroline Falk.

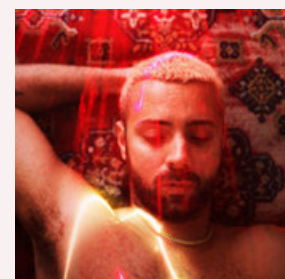
Musikalen kommer att ha en utgångspunkt – en plats eller ett

område i Stockholm där historien har sin början. Fortsättningen improviseras fram. Vilken platsen blir kommer publiken kunna vara med att bestämma. Och sedan öppnar Stockholms Improvisationsteater” den stora sångboken som är livet i Stockholm”.

– Det är en musikal och vi kommer att hitta sånger som uppstår i stunden. Men vi utgår från Stockholm.

”Stadens sånger” spelas flera gånger under våren, med start 2 mars, på Stockholms Improvisationsteater.

MARIA HAGSTRÖM

MICKESANDSTRÖM

Debut med självbiografisk pjäs

TEATER Pjäsen ”Son och far” av författaren och skådespelaren Alexander Salzberger handlar om trasiga familjerelationer, missbruk och skapande. Om Alexander som träffat sin biologiska pappa för första gången och ska följa med honom till Marocko. Det blir även en inre resa. Dessutom dyker bröderna, systemen, den kristna mamman och den judiska styvpappan upp.

– Det känns omtumlande och nästan genant att göra nåt så fruktansvärt självutlämnande, men framför allt känner jag glädje över att få ge publiken en sinnesutmanande upplevelse med tvära kast mellan skratt och avgrundsmörker, säger Alexander Salzberger som gör regidebut med pjäsen.

Rollen som ”han själv” spelas av David Fukamachi Regnfors.

Alexander Salzberger har tidigare gjort den självbiografiska monologen ”Kicktorsken”, som även blev en roman. Han har också skrivit pjäsen ”Äkta känner äkta” för Kulturhuset Stadsteatern Vällingby och medverkat som skådespelare i flera uppsättningar på Dramaten.

”Son och far” har urpremiär 2 mars på Lilla scenen, Dramaten.

MARIA HAGSTRÖM

10

populära poddar går live på Fotografiska 23 mars under återkommande Poddfest 2024. Bland poddarna man se kan nämnas P3 Krim, Creepypodden, Monarkerna och Dagens Eko.

MILJONER TILL ÖKAD LÄSNING I STOCKHOLM

BOK Inför 2024 har regeringen avsatt ungefär 658 miljoner i stadsbidrag som en insats för att köpa in läroböcker och öka läsningen i skolan. Nu har Skolverket beslutat hur mycket varje enskild huvudman och kommun kan ansöka. För

Stockholm innebär det att de kommunala skolorna kan ansöka om 115 miljoner kronor.

– I många skolor saknar elever och lärare tillgång till läromedel av hög kvalitet.

Genom det här statsbidraget får skolorna i Stockholms län möjlighet att köpa in omkring 230 000 läroböcker. Det är ett viktigt steg i vår strävan mot principen om

en lärobok per elev och ämne, säger skolminister Lotta Edholm.

Mest pengar kan Stockholms kommun söka, 41873025 kronor, minst medel kan Waxolms kommun söka, 834926 kronor.

ULF STOLT

TRE KORTA

PRESSBILD

SKIVA

"Hundhuvudet", Division 7

Om Steve van Zandt slagit gitarrfodralet i Boneheads cykelväska på väg till en skivbörns för att beckna Primal Scream-singlar, kanske det låtit ungefär så här.

PRESSBILD

FILM

Anselm

Wim Wenders dokumentärfilm om den tyske konstnären Anselm Kiefer, som gjort till sitt uppdrag att genom konsten finna en väg att kunna hantera Tysklands mörka förflutna.

PRESSBILD

UTSTÄLLNING

"Slutet är fantastiskt", Jesper Waldersten

På sidan 11 varje månad i Situation Sthlm. På galleri CFHILL visar konstnär Jesper Waldersten nu 23 målningar och en skulptur i brons. Med samma djup, svarta humor och vilda iakttagelser. Hänger kvar till 15 mars.

OLLE NORDH

Från Åland till Stockholm på tre ackord

MUSIK Bromanders ep *De blindas stad* består av en samling låtar om resan från den åländska skärgården till myllret i storstaden Stockholm. Om att inte bli sedd och vad det innebär att vara människa i ett samhälle med förväntningar.

– Det är låtar man kör bil eller går ner på stan till. Jag tror att den nya ep:n är till för den enslige drömmaren. Jag känner mig mycket själv som en enslig drömmare, berättar artisten Bromander, som egentligen heter Staffan Lindström, om sin alternativ-pop med inspiration från bland annat Bob Dylans sextioal och Tom Pettys åttioal.

Han är född på Åland, men bor numera i Stockholm. Musikvideon till låten "Svart Magi", som han beskriver som en sammanfattning av ep:n, utspelar sig på Södermalm.

– Jag ville göra en kärlekshistoria som utspelar sig på Södermalm, fast med en liten twist. Jag tror att vi alla går omkring med olika personliga utmaningar och känner oss ofta blottade och kanske ensamma på grund av dem. Att få ha nära att dela dem med kan ibland utgöra skillnaden mellan liv och död.

MARIA HAGSTRÖM

Ep:n *De blindas stad* släpps 15 mars.

Sonic Life – a memoir Thurston Moore

BOK När Sonic Youth började larma sig ut i världen i början av åttiotalet med märkligt stämde gitarrer, volymen på elva, distorsionspedaler i botten, fragmenterade arty texter och basisten Kim Gordons raka lugg, var New York platsen där rockmusiken för tillfället ömsade skinnbyxor.

Och Thurston Moore befanns sig mitt i skradderiet.

Bilresorna ner till klubbarna söder om 14:th street på Manhattan från föräldrahemmet i Connecticut med vännen Harold blev allt tätare och till slut flyttade han in i en billig lägenhet med brusande, vilda drömmar om konst, poesi och skräligt dånande gitarrer.

Han tittade aldrig tillbaka. Framåt var riktningen som gällde.

Och fattigdom. Skitjobb. Kaffe och cigaretter. Klubb-nätter. Blev sedan kär i Kim Gordon. Träffade Lee Ranaldo och startade Sonic Youth.

Resten är historia, en historia som alltjämt pågår för Thurston Moore – en gånglig handelsresande i oljud som fortfarande ägnar sig åt att utforska gitarren och dess soniska möjligheter.

ULF STOLT

PRESSBILD

Förra månadens krysslösning.

LETTER	D	L	F	REDA	LE	D
NÄR	A	L	F	REDA	LE	D
LI	L	U	N	IT	T	U
E	G	O	N	J	L	G
N	G	N				
E	O	S	K	E	L	A
D	R	N	E	D	L	A
R	I	V	E	R	O	R
O	F	O	G	E	T	S
P	R	O	N	A	R	R
A	P	A	D	E	K	A
V	A	T	I	C	O	R
H	X	N	D	A	K	O
S	T	A	R	A	N	A
E	N	E	O	D	A	R
N	Y	S	K	A	P	A

"Förklaringen till att yngre har aningen lättare för de och dem kan vara att det rör sig om en grupp som ganska nyligen fått lära in distinktionen i skolan."

Anders Svensson, chefredaktör Språktidningen. Om undersökningen Novus gjort på deras uppdrag där fler yngre än äldre svarade korrekt på de sex testmeningarna med de och dem.

					MÅLAR MAN MED	FLY- BOLAG MED FLOT	GÖR TV	SKID- KUNGEN RÖNNLUND HÖGDRAG- NA MINEN	TO I UK	VISAR SLUT- DATUM	FILMAD FLYNN
					LÄT SIG VÄL SMAKA						
					INDEX						
					KAN GÅ SNETT		FÖR- KASTAR VÄL- KÄNDA				
					LUNG- DELAR GAMMAL KOLA				OMBUD FÖR DE UTSÄTTA HÄXVÄXT		
HURT- FRISK		RÄKNE- ORD	ÖVER- DRIVET NOGA	DET KAN FÖLJA MED PÅ EN TRIPP?	... UGGLAS		HAR SEGT VIRKE		SLUT SOM SAGAN HASA		
NORSK TON- SÄTTARE								SIKTAS BORT			SOM NED- RANS
					HERR- GÄRDSBO MUSIKIN- STRUMENT		DE ÄR MYTOLO- GISKA HÖLL KY- LAN FÖRR				
KAN VARA KUBFOR- MADE		MED ÖLAND EN BLOMMA VERKAR NARKOS			MED RUMMY LIKNAS VID PION			DET BLIR STRAX DÅ NÖTPLATS			
						I DEN SOVER SON VILL GÄRNA HA				UPPFAT- TADE	
GJORDE MÄLLÖS LIRARE?				HUVUD- SAKEN DE BLIR RIKA PÅ KUPPEN?					SÄGER DUM EJ? GRÄL		
					BLIR OFTA BORDLAGD HYLLMO- DELL		TEKNIK I VÅR TID TARTAR		DEN SES I VATTEN FLYTER MED GRÖNT		
SÄNDER OCH FANGAR EKON		KAM I KARTBO- KEN KRON- HJORTEN			KLIVER PIPPI			NUDDAS VÄLLA			
STRÅ AV VASS											BLIR OFTA STÖKIGT
STÖRRE KUNGS- FISK	KOTTBÄ- RARNÄ						USEL SKALDEL				
KUTEN LAPPEN				PASS		GRATU- LERAS HÖRS VID UNDRAN				SOM SA	
					SLARV				FÖR- VÄNAT UTTRYCK		
REDAN I VISAN				GÖR LING ÄLDER- STIGEN			PAPPOR				

Lös, skicka in och vinn

Som en liten paus i läsningen tycker vi att du nu, när du bläddrat ända hit, ska hämta en penna, lösa korsordet och skicka in det till oss. Via vår intrikata slumpgenerator kommer sedan tre vinnare att dras bland de inskickade rätta lösningarna.

Den stolta vinnaren belönas med samlingskivan *Ljusglimtar ur RadioSkugga* från det prisbelönta radioprogrammet RadioSkugga från 2012.

Andra och tredje pris är ett nyckelband med Situation Sthlms logga på.

Kryssvinnare #312:

John Meiling,
Stockholm

Nyckelband:

Lars Erik Bergström,
Borlänge
Thorbjörn Boström,
Åkers Styckebruk

Se förra månadens lösning på sidan 46.

©Tankesport

Skicka in ifyllt kryss senast **27 mars** till:

Situation Sthlm
Torkel Knutssongatan 37
118 49 Stockholm

Eller digitalt till:
red@situationsthlm.se

Namn:

Adress:

Postadress:

Stockholmskryiset är ett samarbete mellan Situation Sthlm och tidningen Kryiset, en månadstidning för alla kryssintresserade.

KRYSSET

Råttorna på bilden har ingenting med råttinvasionen, vintern 1988, att göra.

Mars 1988. Råttinvasion, skadestånd och kö efter guldmynt.

I STOCKHOLMS TINGSRÄTT kräver Mikael Wiehe 300 000 kronor i skadestånd av Magnus Uggle för textändringen – namnet Robert Zimmerman ändrades till Björn Afzelius – i hans version av "Vem kan man lita på?". Enligt advokaten känner sig Wiehe "kränkt och mår dåligt" av ändringen.

I en trappuppgång i Hökarängen tar en 16-årig klottrare en polismans tjänstevapen och försöker trycka av pistolen tre

gångar, men den klickar.

Inger Grundin får sin cembalo stulen på Västmannagatan medan hon väntar på bärhjälp i porten: "De måste varit två. Cembalon väger nästan sjuttio kilo".

Lill-Babs fyller femtio år.

En 20-årig man i Täby dödar sin yngre bror med ett skott från en hagelbössa. Polisen tror att "nånting i brödernas relation" ligger bakom dödsskjutningen.

Prisutvecklingen på bostads-

rätter i Stockholms län sedan februari 1987 är 26 procent.

Karolinska sjukhuset tar hand om 300 misshandlade kvinnor varje år. "På SöS och Huddinge är det ännu värre, vi ser bara en liten del", säger Tom Häggmark, docent och chef för akuten på Karolinska.

Trance Dance signerar sin nya LP på NK:s skivavdelning.

I Non Fighting generations lokal i Hökarängen påträffas

stöldgods från flera inbrott. Sex män mellan 16 och 22 år grips på plats.

3 000 MER ELLER mindre kända stockholmare protesterar mot planerna att spränga bort en del av Skinnarviksberget för att ge plats åt fem hyreshus och kontor.

Lång väntetid på körkortsprov i Stockholm, bara Sättra och Bromma tillgängligt.

Bokbussen för pensionärer, som åkt runt mellan ålderdomshemmen i stan, avvecklas

Två personer stängs av från arbete vid SL:s depå Nybodahallen då de vägrar arbeta med asbest.

Många råttor i stan i vinter. Det går nu tre råttor på varje stockholmare, normalt går det en råtta per invånare.

Enligt spaningsledningens talesman Ingvar Eriksson kommer Lisbeth Palme inte tillfrågas om att förhöras under hypnos.

Stockholmsdamernas folkdräkt kräver krinolin.

200 Delawaremynt säljs på Riksbanken, guldmyntet kostar 1 000 kronor styck.

SJ hade inte rätt att förbjuda korvhandlaren Sten-Ove Andersén att sälja korv utanför Centralens entré. Enligt ordningsstadgan kan bara polisen avhysa honom om han stör ordningen. Vilket han inte anses göra.

Gatuborgarrådet Lennart Rydberg vill höja p-boten, i dag är 500 kronor det högsta beloppet.

ULF STOLT

1940 Författaren Selma Lagerlöf avlider på Mårbacka, 81 år gammal, samma plats som hon föddes på. Hon är den första kvinna som tilldelas Nobelpriset i litteratur, det sker 1909.

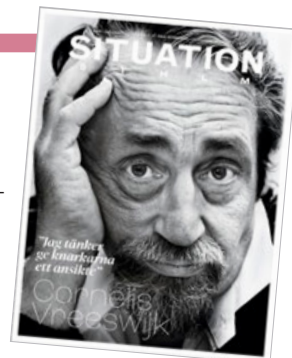
1786 Svenska Akademien instiftas av Gustav III. Den ska bestå av 18 medlemmar och syftet är att "arbeta uppå svenska språkets renhet, styrka och höghet". Valspråk: "Snille och smak".

1996 Göran Persson efterträder Ingvar Carlsson som statsminister. Göran Persson var tidigare finansminister. Han lämnar efter tio år in sin avskedsansökan dagen efter valförlusten 2006.

Ur arkivet: # 310, nov. 2023

"Jag tänker ge knarkarna ett ansikte" – stort reportage om **Cornelis Vreeswijks** sista 700 dagar i Stockholm, **Magnus Gertten** kommer med filmen *Somliga går med trasiga skor*, en ny dokumentär om Cornelis Vreeswijk med fokus på hans beroendeproblem, det finns sex kyrkor i Stockholm med kolubarium och talkshowen **Galdem a Talk** i Husby blir talkshow på Stadsteatern. Läkaren **Max Gordon** blir årets AI-svensk, **Susanna Alakoski** är redaktör för boken *9 röster från Vändpunkten*, **Solen** släpper fjärde skivan *Idol*. Politikerna planerar att stänga **Maria beroendeakut**, matfattigdomen ökar enligt ny rapport och i mars 2023 levde 287 barnfamiljer under osäkra boendeförhållanden.

DETTA OM DETTA

Värt att veta om
vad som helst

Avicii Arena

Näst störst i världen

Stockholm Globe Arena – fick namnet efter en namntävling, kallas i folkmun för Globen – stod färdigbyggd i november 1988 men invigdes med en stor tv-sänd gala 19 januari 1989.

Globenområdet består av flera byggnader, men den sfäriska Globen med en volym på 605 000 kubikmeter, är den största. Från marken är Globen 84,2 meter hög och har en diameter på 110,4 meter.

Globen utgör solen i ett planetariskt system kallat Sweden Solar System – världens största modell av solsystemet. Systemet består av 26 installationer.

Vid hockeymatcher rymmer Globen 13 850 åskådare. Publikrekordet innehas av Metallica med 17 303 åskådare.

Arenan heter sedan 2021 Avicii Arena, efter Tim Bergling, för att med namnbytet uppmärksamma unga personers psykiska ohälsa.

Fram till 2023 var Avicii Arena världens största sfäriska byggnad. Den blev sedan passerad i storlek av Sphere i Las Vegas.

PÅ HÖRNET

En Stockholmare
mitt i steget

MOA MÅRTENSSON I HÖRNET
AV VALHALLAVÄGEN/
ARTELLERIGATAN

”Jag är på
väg till min
mans jobb.”

Varför har du så bråttom?

– Jag har varit hos tandläkaren här borta. Nu är jag på väg till min mans jobb – han jobbar på universitetet i Stockholm – för att hämta bilen han lämnat där, sen ska jag jobba. Jag jobbar som universitetslärare i Uppsala, pendlar dit.

Vad undervisar du i för ämne?

– Statsvetenskap. Om demokrati och representation. Till exempel om hur bra riksdagsledamöter är på att uttrycka alternativ i politiken.

TEXT **ULF STOLT**
FOTO **MAGNUS SANDBERG**

Moa Mårtensson brukar köpa Situation Sthlm ibland: ”Inte varje nummer, men när jag ser nån som säljer och hinner”. Hon refererade skrattande till förmiddagen som en ”del av livspusslet”.

**STORPANTARE,
THIS IS FOR YOU!**

Välkommen till
**Stockholm citys
snabbaste pantstation.**

**PANTA MASSOR,
cash direkt i handen.**

T-bana Hötorget
Kungsgatan mot Drottninggatan – Sveavägen norrut

**VÄRLDENS MEST
PANTADE
HUVUDSTAD**

Varje dag bidrar en miljon stockholmare till
att få det svenska pantsystemet att snurra.

Och vet du kära pantare. Ni är alla hjältar i
Världens mest pantade land.

PANTAMERA

Köp 30 dagars fritt resande i SL-appen.

I SL-appen kan du köpa en 30-dagarsbiljett direkt till din mobil eller till ditt SL-kort.

Läs mer på sl.se/appen

